

KÖZLEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják. Nem tagoknak előfizetés díj: Egész évre 10 frt, félre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.	Megjelenik minden szerdán és szombaton.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek). U116-át 25. szám. Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.
---	---	--

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEIT.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgató-választáma 1896. december 19-én (szombaton) ó. u. 4 órákor a Közteleken tartandó ülést.

A tárgyszerűen már közöztetett a „Köztelek” 99. számában; az ott közölt tárgyakon kívül még előintésre kerülnek:

- a) „Oltón” írói kör egy kiküldöttét kér a „Fischer-félelter Verand” pályadíjának odaítélő bizottságába.
- b) A berlini gazd. egyesület kirándulása Magyarországra.
- c) Kereskedelmi miniszter leirata a párisi kiállítás tárgyában.
- d) Ungannak a tarifa-bizottsági tagok kijelölése tárgyában.
- e) Ungannak évi jelentését megküldi.
- f) Földmivelési miniszter a választásmi tagjainak Magyarország Földmivelési” című művet megküldi.

Földmivelési és növénytermelési szakosztály ülése.

(1896. december 14.)

Jelen voltak *Lejhényi György* elnöklele alatt gr. *Dessewffy Aurél*, *Cserháti Sándor*, *Farkas Abraham*, *Inkey Béla*, *Löcherer Andor*, *Luft Károly*, dr. *Kovács Gyula*, *Kvassay Jenő*, *Túkey Jenő* és *Treitz Péter* szakosztályi tagok; a tisztviselőkar részéről *Forster Géza* igazgató, *Rubinek Gyula* ügyvezető titkár, *Buday Barnabás* s. titkár, *Jezsenszky Pál* t. szerkesztő és *Szilassy Zoltán* szerkesztő titkár, mint előadó.

Lejhényi György elnök megvitatta az ülést, melynek első tárgya a földmivelésügyi miniszter leirata a gyöngyövények termelése és értékesítése ügyében.

Előadó felolvasta a leiratokat, melyek egyikében a földmivelésügyi miniszter az

OMGE. által hozzáintézett felterjesztés folytán közli a külföldi gyöngyövénykereskedők cégek címzeit a konzulátusoktól beszerzett adatok alapján, a másik leiratban figyelmezteti a miniszter az egyesületet arra, hogy a gyöngyövények termelésének fokozása az áruforgalmi statisztikai kimutatások szerint nem indokolt mindaddig, míg a nagyobb termelés részére biztos külföldi piac nem nyerhető. A miniszter ajánlja, hogy mielőtt a termelők az egyes gyöngyövények nagyobb piervi termeléséhez fogódnak, a külföldi piacokkal közvetlen összeköttetésbe lépjenek, hogy így módjukban legyen tájékozást szerezni aziránt, hogy milyen gyöngyövények és milyen mennyiségben számíthatnak keltetésükre.

Előadó megjegyzi, hogy a miniszter e figyelmeztetésének annál is inkább van jogosultsága, mert legutóbb a Magyar Kivitelei és Osmagazdáltsági r.-társaság a „Köztelek”-hez írt levelében közli, hogy a gyöngyövények értékesítése a külföldön igen nagy nehézséggel jár s mert a szokványok a gyöngyövények eladásánál rendkívül komplikáltak vannak megállapítva és a kereskedők a kiemlényeket mindenféle módon kifogásolják, leszorítva így módon a teljesen jó és megfelelő árú értékesítést is, nehéző továbbá a gyöngyövények értékesítése azért is, mert a külföldi kereskedők legnagyobb része hitelre vásárolja az árukat.

A Magyar Kivitelei és Osmagazdáltsági r.-társaság ezt azért közli, mert ő egyike azon cégeknek, melyek éppen így gyöngyövények kivitelével foglalkoznak s ajánlja, hogy a termelők mielőtt gyöngyövényeket termelnek, lépjenek előbb valamely kivitelei céggel az értékesítésre nézve összeköttetésbe.

Előadó felvilágosítja után a szakosztály a miniszter leiratait tudomásul véve.

A mezőgazdaság a párisi kiállításra.

Forster Géza igazgató felolvassa a kereskedelmi miniszter leiratait, melyben meghívja az egyesületet a párisi világkiállításra való részvétel érdekében f. hó 19-én tartandó szaktanácskozmányra.

Szólt azon nézetének ad kifejezést, hogy csak azon czikkek és nyestermentyeket állíthatjuk ki ezen kiállításra, a melyek világkereskedelmek tárgyát képezik, nyestermentyek közül nagyon kevés van, a melylyel külföldön versenyezni birunk, ugyszólván csak a liszt és buza az, a melylyel versenyezni birunk; ezeken kívül volnának speciális házi ipari czikkünk.

Az állatkivitelésben egyedül lovakkal és hizott birkákkal vehetünk részt. A kiállításra felkündendő tárgyakat a gazdasági egyesületek összegyűjtették és innét Budapestről küldetnének fel a kiállításra.

Gróf *Dessewffy Aurél* és *Löcherer Andor* felszólalása után a szakosztály javaslatba hozza a választásmi tagok, hogy a Párisban 1900-ban tartandó világkiállításra hazai nyestermentyek m. m. liszt, buza, sör-árpa, továbbá házi ipari czikket bemutatassanak. A kereskedelmi miniszteriumban tartandó annak tanácskozmányra a szakosztály *Szilassy Zoltán* szerkesztő-titkár küldi ki.

Memorandum a kendertermelés emelése és az értékesítés ügyében.

Előadó felolvassa *Luft Károly* új-verbázi lakosnak a földmivelésügyi miniszterhez felterjesztett memorandumát, melyet nevezett az OMGE.-hez is megküldött pártolási végett.

Előadó nézete szerint a memorandum a pártolást megérdemli. Ezen úgy a szakosztályt több ízben behatóan foglalkoztatta, s tárgyalások folytak arra nézve, hogy a gazdák kénytelenek a nyers kózzal feloldozni, mert kenderátzatúgk nincs, s ezáltal kivannak szolgáltatva annak a néhány kenderkészítő gyárnak, melyek monopolizálják a kender feloldozását. Ezzel összefüggőleg tárgyaltattok már a kenderészállítás megkönnyítésének kérdése is a szakosztályban sőt a kizétöltő-telepek létesítése érdekében adandó kedvezményes kölcsönök nyújtásának eszméje is felmerült.

De fölhoz a memorandum benyújtója emlékiratában új eszméket is. Nevezetesen

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

A szövetség czélja: I. Olcsó közértelek gazdas. felzárkóztatás és fogazdáltsági czikkök beszerzésénél. II. Mezői gazd. termények legelőnyösebb értékesítése. III. Hittényűnyűs a tagok részére.
 Törz és jég elleni biztosítások közzététele.
 Sürgőnyozim:
 Mezőgazdák, Budapest.
 Hivatalos óra 7/20-1/4 és 2-5-ig.
 Áruhátrakt címe:
 M. Á. V. ny. pályaudvar XX. sz. raktár.

Bismomány osztály.
 Hideseregeltás.
 Gabonaszállítás.
 Értelaknaryok vétele.
 Felvezetői tözdeli kötések.
Árú-osztály.
 Összes gazdasági czikkök a legkiválóbb minőségűk.
 Műtrágyák.
 Építkezési anyagok.
 Gazdasági vasmenetek.

Gyapjú, bizott marha és sertés bismományi értékesítése.
Vetés-mag-osztály.
 Mindennemű vetőmagvak megvételése és eladása. Eredeti külföldi magvak. Heremagvak birtosztatása.
Gazdasági gép-osztály.
 M. k. állomány. gépyára mezőgazdasági gépeknek szöveteleti képviselőisége.
 A „Bergerhoff Eisenwerk” teigazdasági gépyár kizárólagos képviselőise.

Adrience Platt & Co. new-yorki kasszáló, makrokrató és kővetítő gépeknek kizárólagos képviselőise.
 V. Vermor-el-féle Écial-permetező kizárólagos képviselőise.
 Oszonk Bánk-féle petroluummotorok mezőgazdasági képviselőise.
 Mindennemű kipróbált kiválti kivilági gazdasági gép juttatás beszerzése.
 Gazdasági gépeknek, malomok, takarmányos/étjes kamrák berendezése.

A szövetezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „Üzleti Értesítő”-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

Mai számunk 20 oldal.

a kenderkikészítésre, csomagolásra megfelelő szakegyesítő kiképzést javasolja, továbbá, hogy a kender értékesítésére a gulyásoknak is hasonlóan kenderüzem-csúzó tartásának szükségességet is felveti.

Előadós helyesnek tartja azt, hogy kender kikészítésével foglalkozó szakértők, mint gyakorlati emberek, egy telepen, vagy egy intézmény keretében képeztessek ki, az aukció kezelését szintén egészletes eszmének tartja, melynek sikeres megvalósítása azonban megfelelő képzéssel feltételez, mely ma még nincsen csak a kendertermelés fokozódása folytán állhat elő.

Előadós tehat a memorandumban kifejtettek pártolását hozza indítványba a miniszterhez intéző feljlesztésben.

Kovassy Jenő felelmi, hogy a kendertermelés fölélértésére 30 év óta a kormányhatóság által fogantatott vet. intézkedések és kezdeményező lépések sikere nem vezetett. Helyesli a memorandumban kifejtett azon eszmét, hogy olcsón előállítandó kenderizatókat állítsanak a termelési területeken. Említi, hogy a vizjogi törvény készültekor, a földmívelési miniszteriumban szabályrendeletet dolgoztak ki közégi kenderizatók létesítésére, a rendelet azonban a belügyminiszteriumban megakadt.

Löcherer Andor a memorandum pártolását ajánlja. Fölhözza, hogy a memorandum benyújtója sikerrel vezetett Sárospatakon egy kendertermelésre és kikészítésre alakított szövetkezetet, mely jól prosperált.

Löfflő Károly felelmi, hogy a memorandum benyújtása óta a esondradmagosi uradalomban már 32 munkát kiképzett, a kik most keresethet jutnak oly időben, mikor a gazdaság körül foglalkozást nem nyerne. Azért utal erre, hogy megvilágítsa a kérdést azon oldalról is, hogy a kendertermelés és feldolgozásnak előterjesztése a szociális kérdések egyrésze is megoldatnék főként azon a vidékeken, ahol a nép az egész gazdasági munkálatok elvégzése után semmi foglalkozást nem talál.

Rubinek Gyula: Utal arra, hogy a kender előnyös értékesítésének nagy akadályai, hogy nem osztályozzák a kenderet a termelő; felhívni kell a miniszter figyelmét a momentumra is, valamint arra, hogy a mi-

niszter a kérdés elbírálásánál a vámuügyi szempontokat is vegye figyelembe. Egyik kereskedelmi kamarai jelentésben olvastuk szöveg, hogy a kenderforgó értékesítésének kérdésében az aukciók tartása volna szükséges, de szerinte a kenderértékesítésre alakított szövetkezetek is jól megoldhatók a kérdést.

Kovassy Jenő és előadós hozzászólása után a szakosztály Luff Károly memorandumának egy a miniszterhez intéző előterjesztésről való pártolást javasolja, a felhívja a miniszter figyelmét egyuttal arra is, hogy a vizjogi törvény kapcsolatban kidolgozott közégi kenderizatók létesítésére irányuló szabályrendeletnek mielőbbi életbe lépését szorgalmazza.

Átirat intézését határozza el a szakosztály a gazdasági egyesületek szövetségének végrehajtó bizottságához is azaz, hogy kendertermelés és értékesítő szövetkezetek létesítésére tegye meg a szükséges lépéseket az ország azon vidékein, ahol a kendertermelés indokolt.

A kísérleti ügy szervezése.

Szilassy Zoltán előadó: az irodalmi és tanulmányi szakosztály egy régebbi ülésén megbita szöveget, hogy a mezőgazdasági kísérletezésről előterjesztést tegyen s ennek mi módon való szervezésére néve javaslatot tegeyen.

Szerinte a kérdés helyes megoldásáról a mezőgazdaság fejlődése tekintetben sokat várhatunk. A gazdalkodásnak a mezőgazdasági kísérletezés ügyének szervezésével már a III. gyalokongresszus alkalmával is tüzeten foglalkozott az ott általa előterjesztett javaslatok el is fogadtattak.

Mielőtt javaslatát előterjeszti, szükségesnek tartja a jelenlegi helyzetnek rövid előzetes eszélését, hogy a szakosztály vizsgálói képt nyerjen a benyújtandó javaslatok helyességét föl.

A mezőgazdasági kísérletezés ma teljesen szervezeten, a fennálló intézmények nem felelnek meg azon feladatoknak, melyeket tőlük elvárni lehet. Ez intézmények működésének eredménytelensége azonban nem az azokat vezető egyének hibáján róható fel.

Ez intézmények közül legérgebbiek a *gyógykísérleti* állomások, melyek a mezőgazdasági szakoktatás szervezőkeret állítattak fel gyöklyepén, hogy az állomások vezetésével az illető tantársaik tanárait bízták meg.

Ez állomások főhiányja, hogy egyik tulajdonképpen nem végkísérleti, hanem végkísérleti-ellenőrző állomások, mert az országban néhány u. n. kereskedelmi hitvesegyeszen kívül s a budapesti végkísérleti állomáson kívül nincs oly intézmény, mely a gazdalkodásvezetés gondjait ellátna. A mezőgazdasági állomásoknak a közönség időközönként óriási mértékben igénybeveszi. A végkísérleti állomások feladatának csak úgy felelhetnek meg, ha az ellenőrző végvizsgálókat alól felmentetnek és ha azok vezetői egyuttal gazdasági szakismerettel is bírnak, továbbá ha az állomások vezetése önállóítottatik.

A *gyógykísérleti* állomások bizonyos mértékű szintén kísérleti állomásokként szerepelnek, ezek feladata a magvizsgálásoknál tapasztalt hiányok felderítése volt, ezek botanikusok kezelése alatt voltak s növény fiziológiai és pathológiai dolgokkal is foglalkoztak.

A *novénytermelési* kísérleti állomások 1891-ben szervezték s dacára, hogy az is tanácsokkal van kapcsolatban, mégis rövid fennállásnak ideje alatt is jelentékeny eredményt tud felmutatni.

E kísérleti állomásnál fontos, hogy megfelelő fölkelepei legyenek, melyekkel képes legyen a kísérleteket ellenőrzni, irányítani. Ez állomások feladata nem pusztán szakértői irányú, hanem a mezőgazdasági tudomány elméleti fejlesztésére irányuló is, épp ezért szükséges, hogy a kísérleti állomások továbbra is fejlesztessék, nagyobb költségudományra több személyeztetel és különválasztás-sék a zanszékű.

Az állami *rovartani* állomások is sokat köszönhet mezőgazdaságunk, ennek illusztrálására felhozza előadós az állomásoknak a morókói sáka elleni sikeres intézkedését. Ez állomásoknak is kevés a személyzete s egy hibája, hogy nincs kísérleti telepe, meg olyan se, hol egyszeri szobai kulturrakt teljesítene.

Gépkísérleti állomások előszerint három létezik, u. m. Magyar-Ovárt, Kassán és

TÁRCHO.

Pénz és munka.

Mikor a gazda a nyers terméket, az iparos a kész cikket olcsósága miatt panaszkodik, akkor tulajdonképpen az egész emberiség örökölt fogva érdekelt problémánál állunk fel: ez a pénz és munka problémája.

A pénz és munka között harmóniának kell lennie; ez a harmónia sohasem tökéletes, de érvényesülmi igyekszik mindenütt és ez a harmóniát mindenhol a pénz és a munka értéke közötti fennálló viszony fejezi ki.

Valójában az anyagi élet egyensúlyi nem más, mint a pénz és munka helyes értékaránya, mert hiszen egészen vége az emberiség nem szegényedik és nem gazdagodik, sőt még egy államat tekintve: ez is csak hosszú idők folyamán zavartatik meg anyagi egyensúlyában; maradhat azonban valamilyen állomány pénz és munkájereve ugyanaz, de ebből más következik, hogy belételemek tényezői között is meg legyen az egyensúly. Egyetlen családnál, melynek tagjai felerészben a munka, felerészben a pénz értékesítése után élnek, egészen vége azonos maradhat a jövedelem, más kérdés azonban az, hogy a családtagok egyformán elégedettek-e? Bizony, hogy a család mindkét zóme csak akkor lesz meg-

elégedett, ha megelégedett az is, aki pénzért vesz munkát, az is, aki munkáért vesz pénzt. Jppen így van az állomok belételemében is, és így van az egész földgömbösen, az egyes állomatok külön családokként tekintve.

De hát mi az a helyes arány a pénz és a munka között? Ki lehet-e fejezni a munka értékét, el lehet-e azt mondani, hogy p. o. egy napidíjas 15 ezer, egy rézöntő 10 ezer, egy forinvis 6 ezer forinvis 6 ezer munkáértéket képvisel, tehát az a helyes értékesítés, ha a napidíjas 15 ezer, rézöntő 10 ezer, a kőmíves 6 ezer forintnak megfelelő kamatozással értékesítheti munkáerejét? Vagy megfordítva mondhatjuk-e azt, hogy a pénz, mint konzervált munka, helyesen csak annyi munkára váltható be, amennyiért megvásároltatt?

Mindzeket elődönteni nem lehet. Hiszen a munka soknemű, a pénz egyenmű; a kétőt csak akkor lehetne összevetni, ha a munkák sokféleségét egynevezőjűvé tennők, akár mint egy géperőt s azt mondhatnánk, hogy p. o. a napidíjas munkája 3, a rézöntője 2, a kőmívesé 1 olyan egységet jelent, a mely a pénz bizonyos egynevezőjű viszonyba hozható. Am ez lehetetlen. Mert a munka értékét nem a gyorsaság és nem az idő határozza meg, hanem a neki tulajdonított jelentőség. De ez a jelentőség idők és állapottak szerint változik. Hiszen azt mondhatnánk, hogy a pénznek is csak a neki tulajdonított jelentőségénél fogva van értéke s ez a jelentőség is változikban van álvetteve.

De mit tapasztalunk? Azt, hogy a pénznek tulajdonított jelentőség általában hosszabb időközök alatt változik, mint a munka jelentőségének felfogása. Egy ezüst forintnak vásárlóképessége szemben a bevásárolhatók összességével hosszú idő alatt is csak keveset változik, míg egy bizonyos munkáifejtésnek pénzszerű képessége szemben az ezüstforintossal rövid idő alatt is nagyot változik.

Es ez természetesen is, mert bizonyos munkaproduktum csak egyetlen tulajdonság azok közül, melyek a pénzben mind összpontosítva vannak, miután ezt bármilyen munkára be lehet váltani, a munkának pedig előbb pénzre kell beváltatni, hogy aztán másnémet munkává alakíthasson át. A munka összes egyértékűt magában viselő pénznek mindenesetre általánosabb jelentősége van, mint egyetlen sajátosságának. Ezen tulajdonságánál fogva bizonyos, hogy a pénz felvettünk alpmértéke. De hogy mérjük hozzá a munka különböző nemét?

Idő, gyorsaság nem határozza meg a munka értékét, a munkának a pénzben állomok neki tulajdonított jelentősége. Am ezt a jelentőségét mindig két fel foglaga állapítja meg: az egyik a kínáló, a másik a kereső. Bizonyos, hogy az elsőnek az az igyekvete, hogy munkája magas pénzértékkel egyenlőssétesse, az utóbbinak az az érdeke, hogy olcsón vegye meg a munkát. E két érdeket tehát látszólagosan örökös ellentétkezésben van egymással. Eszerint a vi-

Bpsten. Az első évenként 2-3 gépet kipróbál, olyanokat, melyeket mint újtondságokat a tanár kipróbálni óhaj, felek nem fordulnak az állomáshoz; a budapesti négy év alatt állg egy-két gépváltatot tartott, a kassai erre előnyös példát, vagy sem alkalmas. Erre nézve szükséges volna, ha egy teljesen pártatlan, megbízható intézmény létesítenék.

Az állattáplálás és tejgazdagság kérdése szintén fontos dolog s ezirányban ugyashólvan semmi intézkedés nem történt ezeideig. Az állatorvos akadémia kapcsolatában újabban rendeztetik be egy állattáplálási állomás egy kiváló szakember vezetésében, a kassaihoz hasonlóan, melyre a gazdákban szükségük van. Pedig szükséges így állomás, hol tudományos és gyakorlati kísérletek eszköztessegen az állatok emésztési kísérleteiről s az egyes tápanyagok iránt való maguktartása felőlst.

Egy állattáplálási s ezzel kapcsolatban tejgazdagsági kísérleti állomásnak felállítását javasolja, mely különösen saját érdek s rajj- és tejteljesedés tekintetében hasznos szolgálatoakat lehet az országának.

A dohánytermelési kísérleti állomás felállítására ügyében az OMEGE már felírta a pénzügyminiszterhez. Sajnosan tapasztaljuk, hogy a dohánytermelés úgy mennyiségileg, mint minőségileg hanyatlott. A termelt fajtkák nagymértékben degeneráltak.

Ha tehát az OMEGE, dohánytermelési kísérleti állomás felállítására iránt javaslatot tesz, hangsúlyozni kell, hogy az állomás egyáltalán a dohánymunkások és jövődiki alkalmazatlak kiképzésével legyen összekapcsolva. E tekintetben elég arra mutatni, hogy 32 millió a jövődiki évi jövedelme s a dohánytermelés megérdemli azt az áldozatot az állam részéről, hogy az állomás felállítását.

A 8-ik intézmény volna a szőlőszeti kísérleti állomás; a szőlőszetregenerációval egy tudományos ággy válik és új gyakorlati fogásokra és elméleti tudásra lesz szükség s a borkézelése tekintetében. De különben is borának exportképességének emelése stb. szükségéig, hogy a kontempálitási állomás kibővítsék, vagy pedig egy tisztán a bor technológiájával foglalkozó állomás állítsanak fel. Az állomás működése a gyakorlati szoros kapcsolatba hozassák,

szonyt mindig az állapotán meg, hogy a kinalat vagy a kereslet nagyobb-e bizonyos munkára vagy annak produkumára nézve. És ez esetben a leggyorsabb volna megvizsgáljunkunk abban, hogy a munka és pénz értékarányai a nagyobb kereslet a pénz, a nagyobb kinalat a munka javára bizonyos természetes kiegyenlítéses szerint dönti el. A dolog azonban nem ilyen egyszerű.

A munkában csak addig érdeke az, hogy munkája drága legyen, míg pénzhez jut; ettől a ponttól kezdve már az a cél, névenben, hogy a pénzértéke a szolgáltatásban részesüljön. Világos, hogy mindenki meg akarja az abban, hogy a pénz vásárlóképessége az általa szükségelt kiszolgáltatásokkal szemben, minél nagyobb legyen. Ilyenformán tulajdonképpen a kiszolgáltatások szükségének mérve áll szemben a pénzzel, mint alapmértekkel, és a pénz meg a munka helyes értékaránya nem is más, mint hogy a munkás produkumának pénzértékén egyéni szükségleteit beszerezhesse.

Mi most az egyéni szükséglet: egy darab kenyér, vagy egy darab kalács? Világos, hogy ez csak egyenlően határozható meg; általánosságban nem. De azt mégis elődönthetjük, hogy az egyéni szükségletnek mindenesetre a létfeltételek alapján van. Lakás, ruha, kenyér mindenkinél kell; ugy létszék tehát, hogy az alaplétszékletet első kiszolgáltatása első elemi feltétele annak, hogy a pénz és munkák között bizonyos harmonia álljon fenn. És ez valóban így is van.

mert csak így képesek a gyakorlat igényeit kielégíteni.

Mindenzen a kísérletezésre szolgáló intézmények felállítására, mely külön program keretében eszköztesse, külön kérdés mindenképp megvalósulása. A maga feladatát szükséges azért, hogy az állomások fővezetői, összekapcsoltsák, és központosítsák.

Szólok szükségesnek tartja, hogy a központi kísérletezési állomás gazdaságilag látassék el, amely elég anyagot nyújtson a kísérletezésre, valamint arra is, hogy benczedésük sikerrel szolgálhassa ez intézmények számára. Ez azonban nem a központi állomás a főváros közelében állítatnék fel és jól felszereltesék és dotáltsák, fokozatosan megfelelő szakemberekkel ellátassák. Határozati javaslatot nyujt be kérve annak előadását és a földművelésügyi kormányhoz való felterjesztését.

Frossay Jenő kísérletezés ügyének szervezését és központosítását a magyar mezőgazdaság fejlesztése szempontjából elsőrendű kérdésnek, sőt sokkal fontosabbnak tartja, mint a gazdasági tanügy rendezését, mert míg ez a jövőnek, a kísérletezés már a jelennek szolgál. Hangsúlyozza, hogy a központi kísérleti állomás vezetésének elméleti és gyakorlatilag képestit gazdának kell lennie.

Az egész kísérleti ügy természetesen fokozatosan volna megvalósítandó.

Cserháti Sándor hozzájárul a javaslatához, kiemeli, hogy a vegy- és magvizsgálatot a vegyellenőrzéstől külön kell választani. Nem ért egyet előtte szólóval abban, hogy a központi állomást egy ember vezesse. A javaslatnak foként vált megvalósítását ajánlja.

Kvassay Jenő a javaslat 10-ik pontját akként módosítaná, hogy központi állomás létesítésnek, s ennek főnöke előlekte alatt működésnek az összes kísérleti állomások. Az igazgatás egységsítése azért nem hozza magával azt, hogy az állomások egy telepen működjenek, bár ez kívánatos volna.

Dr. Hutrya Ferenc azt hangsúlyozza, hogy az állomásoknak, melyek a központi formális felügyelete alatt lennének, a teljes autonómia adassék meg.

Az emberiség eszménye az, hogy az élelem elől legyen, hogy mindenki elegendő és jó táplálékhoz, ruhához és lakáshoz jutasson, munkája után. Ha ezira palota sorok között nyomorgók járnak, a kik csak azért nélkülöznek, mert munkájuk értékcsökkenésével létszükségleteiket sem tudják elegendő mérvben beszerezni: ez nem egyszerű, itt a pénz egyes kiszolgáltatási ágakat elnyomott, mert nem engedi árvenyesülni melyek meghatározásánál az a jelentőség, hogy a produktív tényezőző saját munkájának a legnagyobb mértékben részesüljön. A létszükségletek mértéke szerint óhatának tulajdonítani. Ez a pénzuralom.

Most e felgás nyomán haladva, hogy határozhatjuk meg a mai állapotot, a mikor a földművelő, ki az elemi létszükségletek kiszolgáltatása, nélkülül, mikor a produktív tényezőző panasz egymást éri, s mikor ezzel szemben a párvállalatoak délszaki bujálkózással virulnak.

Ez azt jelenti, hogy az egyéni szükséglet mértékét a pénz mértékével szemben a munka tényezőzőnek le kellett szállítani, a pénztényezőzőnek pedig felmérniük sikerült. Ez egy mindinkább egyoldalú megzabott értékarány a pénz és munka között. ez a megbomlott harmonia: ez a pénzuralom.

Igy marad-e a helyzet vagy változni fog? Bizonyos, hogy így marad, sőt még szigorúbb lesz, mert ez a fejlődés törvénye. A fejlődés folyamán minden felállalással,

Rubincz Gyula, Lőcherer Andor és előadó ismételt felszólalása után a szakosztály az előadó által benyújtott határozati javaslatot némi módosítással elfogadta az igazgatósághoz az előterjesztés határozatával, hogy a kísérleti ügy kérdésében a javaslatban lefektetett elvek alapján intézen fejlesztést az egyesület a földművelésügyi miniszterhez. A szakosztály javaslata a következő:

Határozati javaslat.

Mondja ki a választmány, hogy a mezőgazdasági kísérletezés intézményének minden vonalon való szervezését előadhatatlannak tartja, és a földművelésügyi miniszter urat annak megvalósítására. Erögölökri az OMEGE, hogy:

1. A kísérleti állomás munkáltatásának eredményessége és megkönnyítése céljából a főváros közelében központi kísérleti állomás létesítsék.

2. E központi állomás megfelelő nagyságú földterületen egyszerűen berendezett gazdaságilag látassék el.

3. A kísérleti ügy adminisztrációja a központi kísérleti állomás egyes szakosztályai főnökeinek tanácsa útján intéztesék.

4. A központi kísérleti állomás öt elefől:

a) a mostani növénytermelési kísérleti állomást, melynek személyzetét szaporítottan és költségvetés emelendő, ugyszintén szervezendő főköllomásokkal kibővítsendő; a vegykísérleti állomások, melyek önállóitandók és a kellő szakegységekkel és felszereléssel ellátandók; c) megfelelő számú főköllomások szervezett állattáplálási és tejgazdagsági kísérleti állomást; d) egy újonnan szervezendő növényélet- és kertani állomást; e) a jövőben való fejlesztésű állami rovar-tani állomást; f) a gépkieltesítő állomások önállóitását és jobb felszerelését; g) egy dohánytermelési kísérleti állomás felállítását; h) egy gazdasági iparok szolgáltatásban álló technológiai kísérleti állomás felállítását, mely a létesítendő szőlőszeti kísérleti állomásnak kiegészítésére alkalmas borászati osztállyal való kibővítségre szolgáljon.

5. A kísérletezési ügyek szervezése előtt a szakemberek és gazdasági egyesületek kiküldöttyeivel együtt tartandó szaktanácskozás egybeváhat.

minden újabb munkaprodukciónál a pénz nyer egy új tulajdonság; azt a tulajdonság, a melynek fogva általa az a feltalálás vagy az az új munkaproduktum megszerződik. A pénz tehát nyer hatalmában, mert ugyanakkor, mikor tulajdonsága sokszoroztatott, valamely munkaproduktum tulajdonsága oszta vele. E tüneményt párosul a pénz után való kapkodás versenyre, a mely versenyen annál nagyobb lesz, minél több tulajdonságot szerez a pénz s a mely versenyen szintén az a társas lesz, hogy a munka értékét egyoldalúan a pénz mérték szerint határozza meg.

Teljes pénzuralom: ez az, a mi elődünk áll, a nyomorban fetengők ezreivel, gyilkosokkal, tolvajokkal, sikszakkokkal s a társadalom megbontására gambonádra szóló példókat emeltek: ime ez az, a mi a fejlődés nyomán kialakult.

Dunan jövedelműző márványkővel, melynek rekedt, penészes terepeit, újnapot dolgozó családpa, gyér táplálkozás miatt elaszott nő és silány ruházat, sápadt gyermekek panaszá ver fel, s melynek árnyékában a munka veretékébe fordít, rongyolt alakok fetrengek: ez az elkerülhetetlenül szűzén az a társas, a társadalom, a kellyőző civilizált s hol a pénz polgár jogainak teljes gyakorlatában él.

S mi következik ezután . . . ? Ne töprekjünkün ezen, mert elődünk is megnyílt az anarchizmus örvénye.

Buday Barnabás.

Lótenyésztési szakosztály ülése.

(1896. december 15.)

Jelen voltak gróf Andrássy Sándor elnöke, alkut gróf Desseffy Aurél az OMGE. elnöke, Parkas Ábrahám, Fáy József, Forster Dezso, Gostonyi Kálmán, Gróf Jenő, Krausz Lajos, Kropf Béla, Lejthény György, Lúcherer Andor, Luczenbacher Miklós, Lossosny Mihály, Paikert Alajos, Reusz Henrik, Somseich Mihály, Simesy László dr., gróf Seichényi Aladár, Tóvölgyi Titusz, Zoltán Elek és Wilying Nándor szakosztályi tagok. A tisztviselők részéről Forster Géza igazgató, Rubinék Gyula és Sélassy Zoltán titkárok.

Gróf Andrássy Sándor először megnyitva az ülést, örömet fejez ki a fölött, hogy így szép számban jelentek meg a szakosztály tagjai.

Az ülés első tárgya a párisi világkiállításban való részvétel feletti határozathozatal.

Forster Géza igazgató jelenti, hogy a kereskedelmiügyi miniszter azt a 39-éves anketet hívott egybe a kiállításra miként való részvétel módzatának megállapítása végett s az anketre az OMGE-t is meghívta. Szólv kivátnatosnak tartja, hogy a párisi kiállításra a magyar lótenyésztés is bemutatassék, a növénytermelési szakosztályt tegnap ülést tartván, s kérdéssel is foglalkozott s az anketre a kiküldöttet megnevezte, kéri a szakosztályt, hogy határozat a fölött, vajlon kivátnatosnak tartja-e a kiállításban való részvétel.

Elnök hangsúlyozza a kiállításban való részvétel fontosságát, mert ez a magyar lótenyésztésnek csak előnyére válnék, megjegyzi azonban, hogy az ily alkalmakor szokások szállítási kedvezményeket kellene kieszközölni a földmivélségi miniszternél továbbá, hogy a kiállításra felküldendő anyag szakrörök felülvizsgálatának vetessék alá s csak kiváló egyedek, tökéletesen behajtott és belovagolt lovak kerüljen a kiállításra.

Gróf Desseffy Aurél és Luczenbacher Miklós felszólalása után először a szakosztály határozatként kimondja, hogy meg akarja találni a szakosztályt a párisi kiállításban való részvétel behajtott és belovagolt loanyaggal, akként azonban, hogy a kiállításra küldendő állatok részére a szokások szállítási kedvezményeket kieszközöltessek. A kereskedelmiügyi miniszter által egybehívott anketre a szakosztály Luczenbacher Miklóst küldi ki. Földmivélségi miniszter leírata a lóértékesítés ügyében.

Rubinék Gyula ügyvezető-titkár felolvassa a földmivélségi miniszternek a lóértékesítés ügyében az OMGE-hez intézett leírát, melyben értesíti az egyelet arról, hogy a lóértékesítés kérdése megoldásával behatóan foglalkozik s a fontos kérdést egy legközelebb tartandó anket tárgyalásai alá fogja bocsátani.

Gróf Andrássy Sándor elnök: örvendés tudomásul veheti a szakosztály miniszter azon kijelentését, hogy egy anket összehívását tervezi a kérdésben, arra lehetne azonban kérni a minisztert, hogy kegyeskedjék az anketet lehetőleg mielőbb összehívni.

Forster Géza igazgató fölélelmi, hogy a mult évben szakosztály-bizottságot küldött ki azzal a mandátummal, hogy a lóértékesítés kérdésében egy tervezet dolgozzon ki, ez megöröndvén, a tervezet fölterjesztett a miniszterhez. A miniszter anketet kíván egybehívni, melynek ideje tervezetirova nincs s esetleg ily időben fog megtartani, mikor a szakosztályt egybe hívhat, az egyelet ügyéről javaslata hozzá szóló, hogy a szakosztály, a lóértékesítés kérdésében már ma állást foglaljon és a lótenyésztés emelésére

alkut részv. társaságnak a mai napirenden tárgyalásra kitűzött memorandumát összegegyeztetve azon tervezettel, melyet a tavaly a szakosztály által kiküldött bizottság készített, az összehívandó anketet az OMGE. kiküldöttéi e kérdésben kész programmal állhatnak elő. Ha pedig a szakosztály a részvétel tárgyalásában valamennyi nem önján-tan, küldjön ki e célból egy bizottságot. Lossosny Mihály: a két különböző tervezetnek most a szakosztályban együttesen való tárgyalását nem tartja célszerűnek, javaslja, hogy egy bizottság küldessék ki e célból.

Gr. Andrássy Sándor elnök, ha jól értelem, igazgató ur javaslata oránalyan, hogy a Lótenyésztés emelésére alkut részv. társaság javaslata összegegyeztetendő azszal a tervezettel, melyet a szakosztály már elfogadott.

Forster Géza: hoghya méltóztatik a javaslatot tárgyalás alá venni, akkor itt már állásfoglalás történék arra nézve, hogy a részvétel-társaság javaslatainak, mely részét fogadják el az alosztály, mert a javaslatnak a lóértékesítési tervezetbe való beillesztése csak technikai munka volna.

Gróf Desseffy Aurél: proponálja, hogy a Lótenyésztés emelésére alkut részv. társaság emlékirata felolvassassék s ha az abban foglaltakat a szakosztály érdemesen tartja arra, hogy a miniszter figyelmébe ajánlatsanak, akkor fölterjesztést intézhet e tekintetben az egyesület.

Kovács S. Endre a két tervezetnek együttes tárgyalását nem helyesi már azért sem, mert fölével ezelőtt tárgyalta a szakosztály a lóértékesítés ügyében kidolgozott tervezetet, melyben kimondta a többi közt azt, hogy a mai viszonyok közt a bizományi állító felállítását előnyösnek nem tartja.

Simesy László szintén ellenzi a r.-társaság memorandumának tárgyalását, most csak arról lehet szó, hogy felkérjük a minisztert, miszerint minél előbb hívja össze a kiállításba helyezett anketet.

Rubinék Gyula ügyvezető titkár felolvassa a Lótenyésztés emelésére alkut r.-társaság emlékiratát.

Lossosny Mihály: helyesi azt, hogy a miniszter a lótenyésztés fejlesztésére segélyt adjon, pl. az OMGE-nek vagy annak lótenyésztési szakosztályának, de egy oly vállalatnak vagy részvétel-társaságnak a dolog természeténél fogva nem adható segély, mely részvényeseknek visszafizetésüket eszközözi. Igen jó az ellenzés.

Gróf Desseffy Aurél: bajos dolog a szakosztálynak ily segélyt kérni, mely szemleli tevékenységgel vesz csak részt ily dolgokban s nincs is abban a helyzetben, hogy egy bizományi állító felállítás. A mi a Lóteny. emelésére alkut r. társaság kérését illeti, megjegyzi szóló, hogy szintén tagja a r. társaságnak, de nem tapasztalja, hogy dividendák osztogatna, vagy nyerszkedése alkut volna. Szólv abban a nézetben van, hogy egyelőre tartsa fenn a szakosztály véleményét.

Luczenbacher Miklós: nem új dolog, hogy egy részvényársulat szubvencionáltaik. Az ellenzés módját nagyon könnyű megtalálni.

Gróf Andrássy Sándor elnök: A javaslat pontonkénti tárgyalását javaslja. A dolog érdemére nézve megjegyzi, hogy nem járultal a segély nyujtas indítványához azért sem, mert a szubvencionálendő társaság eredetileg nyerszkedésre alkut vállalt, habár ma nem azon a téren mozog is.

Forster Géza: előtte szólók felvetették a kérdést, hogy a vállalat nyerszkedésére alkut. E tekintetben a társaság mindent elkövetett már, hogy formáját megváltoztassa, azonban ez oly nehézségekre ütközik, mely

le nem küzdelhet, másrészt a társaságnak a telepre nézve a fővárossal kötött szerződése is olyan pontozatokat tartalmaz, hogy az átalakulás esetén a telep fenntarthatóság is költség férne. Másrészt pedig a jelen viszonyok közt még örülni kell és azon lenni, hogy a lóértékesítés részére ezen terület s habár rossz formák közt megalakult részvétel-társaság is fenntartassék.

Gr. Andrássy Sándor elnök abban a nézetben van, hogy a szakosztályt a szubvenció megadását nem proponálhatja, indítványozza azonban, hogy kéréssek fel a társaság, hogy a szubvenció mikénti feljuszalására részletes tervezetet terjesszen elő.

Rubinék Gyula szerint a szakosztály csak elvi álláspontba helyezkedhetik, — itt tehát a memorandumban lefektetett elvek kerülhetnek csak tárgyalás és elbírálás alá. A memorandum 3-ik pontja, mely a vásárok miként való rendezésére egészen új ideét vet fel, — továbbá a 4-ik pont, mely a telep fontásáról szól, oly fontos kérdéseket, melyekkel foglalkoznia kell a szakosztálynak.

Selcsényi Aladár gróf: mivel a társulat memoranduma és a lóértékesítés ügyében kidolgozott tervezet elv ellentétben állanak egymással, kéri ez utóbbitan felolvasást.

Forster Géza főb vonásokban vázolja röviden a lóértékesítés ügyében az OMGE. kidolgozott tervezetét.

Simesy László emléksének tartja azon kérdés felett a vizát, hogy ki állítsa fel a bizományi állítóit, itt csak arról lehet szó, hogy önján-tan a szakosztály a bizományi állító felállítását vagy nem. Szólv pártolja a felállítás esmét, mely hívatra van szánálani a mai állapotokat.

Parkas Ábrahám javaslja, hogy egy szűkebb körű bizottság küldessék ki a két javaslat egyetlítésére, vagy összegegyeztetésére, ennek munkálatait a szakosztály aztán még az anket előtt tárgyalja.

Elnök fölélelmi ezután az első kérdést szavazásra, hogy t. i. kívánja-e a szakosztály a bizományi állítóknak állami támogatás s kellő garancia mellett való felállítását.

A szakosztály nagy többsége a bizományi állító felállítás mellett foglal állást s elnök ily irányban mondja ki a szakosztály határozatát.

A Lótenyésztés emelésére alkut részvétel-társaság memorandumának 3-ik és 4-ik pontjára nézve a szakosztály javaslata hozzá, hogy intézzen fölterjesztést az egyesület a földmivélségi miniszterhez, melyben a luxusló-vásároknak évenként legalább háromszor való tartásának engedélyezését kéri, továbbá hogy az állami menések loanyagának értékesítése s három vásár közötti rendezések.

Fölterjesztés intézését javaslja a szakosztály az íránt is, hogy a miniszter a fő-és székvarosnál kieszközölni kegyeskedjék, miszerint a jelenlegi „Tattersall”-telep a lóértékesítés céljaira 25 évre a lótenyésztés céljaira főtartassék a főváros által.

Magyar Menéskönyv.

Selassy titkár előterjeszti az Országos Torzskönyv-Bizottság oly értelme javaslát, hogy a magyar lovász és földtervezeteket nyilvántartására „Magyar Menéskönyv” szerveztessek s ennek vezetésével az Orsz. Torzskönyv-Bizottság bizassék meg.

A szakosztály hosszabb vita után elhatározta, hogy bár a bizottság által kontemplálta magyar menéskönyv vezetésének eszméjét helyesli s annak mielőbbi megvalósítását kívánatosnak tartja, kénytelen azonban a javaslatról előzetes eltekinteni, mert a Magyar Lovagyletről ez ügyben teendő pártoló irat kedveztelenülre számolt

nom tarthat, reméli azonban, hogy a legközelebbi jövőben a Magyar *Levegőgép* e törvény is a reformjavaslat felé fog hajolni a Magyar Méneskörtvet meg fogja valószínűsíteni.

Tavaszi, őszi luxuslovásorok és díjlovaglás.

Forster Géza indítványára elhatározta a szakosztály, hogy az 1897. évben márczius és május hónapokban tavaszi, október hónapban pedig őszi luxuslovásorokat fog rendezni a Lótenyésztés emelésére alakult 17-társaságilag együttesen, annak Tattersall-telepén, a díjlovaglás pedig a második tavaszi luxuslovásor kapcsolatában fogja rendezni. Az előmunkálók végzésére a szakosztály a lovasrendező-bizottságot kéri fel.

Végül:

Bartal Béla indítványára került tárgyalásra, ki felhívja a szakosztály figyelmét a fővárosban a postalovak állólajának állandóan uralkodó takonykór betegségére, mely a fővárosba érkező lovakban rendszerint veszélyes. Felhívja az egyesület figyelmét arra, hogy saját hatáskörében minden lehető módon elkerültesse az abnormis állapotok megszűntetésére.

Forster Géza és Zöldán Elek hozzászólása a szakosztály felkérni javasolja az ig. választmány utján a földművelésügyi minisztert, hogy a takonykór telepét a postalovak állólajának az egész lóállományát irassa ki, a szereket semmissé teszi s ezen állólatok lóistállókban több dezinficiálással mellettsé e engedélyezze. Egyuttal *Farkas Ábrahám* indítványára a szakosztály az állatszavatossági törvény létrehozása ügyében az egyesület által tett felirat elintézését sürgeti meg a földművelésügyi miniszternél. Ezzel az ülés véget ért.

Egyről-másról.

Börzeform-ankét. — Állatszállító-gyorsvonatok. — Ausztria tarifapolitikája. — Olesó marhasó.

Hosszas készülődés, többször elhalasztott terminuskor után végre december hó 21-én meg fog tartatni a kereskedelmi miniszter előnökte alatt a börzeform-ankét. Az előlejek, az egyes közgazdasági ágak érdekeit képviselő testületek előzetes tárgyalásai alapján, azt mutatják, hogy az agrárérdekek érvényesülése elé a börze érdekeljei a negáció álláspontjára helyezkedve, igen nagy akadályokat szándékoznak emelni. Eleve elvontunk rá készülv, hogy a börze érdekeljei a börzének eddigi monopoliámat fenntartani minden módon igyekezni fognak, de azt ma sem hisszük, hogy a börze vezető körei által is elismert visszafelések megszűntetését megakadályozni óhajtanak. Már pedig a börze autonómiájára s annak feltételei fenntartására vonatkozó folytonos hivatkozások, sőt a börze érdekeljeinek ugyszólván az egész kérdésben erre a részletre vonatkozó legérélyesebb ellentársa azt mutatják, hogy ott, a hol az autonóm jogok felhasználása, az általános ismert visszafelésekre adott alkalmat, az autonóm jogok sértetlensége nem egyéb köpönyegnél, melyet a meg nem engedhető üzelmek takargatása óhajtanak felhasználni. Egyébként a magunk álláspontja is az, hogy a börze autonómiája fenntartassék, sőt ahol szükséges kibővítsék, de a börze egész működésének ellenőrzése az államhatá-

lom által szigorúan teljesíttessék és a börze üzleteinél érdekel gazdai köröknek a börze irányítására és ellenőrzésére az őket megillető befolyás biztosíttassék. Emellett nem pusztán agrárius, hanem általános érdek, a börzei különbözőzeti által teljes megszűntetése. Nem pusztán a papirus buza előlöréséről van szó, hanem általában arról, hogy a börzéről mindazon fiktív üzlet kizárassék, melynek egyéb célja a hazárdizók legveszelmesebb falfájának fenntartására nincs és amely az emberiség millióinak kárára terjeszti ki hatását. Végül az is általános érdek, hogy a börzén üzleteket köthető egyének kvalifikációja negatív irányban oly módon állapíttassék meg, hogy a börzén a kétes existenciájú, az oda nem való elemek működése lehetetlenné tétessék.

A börze-ankét kétségkívül a börze reformjának kérdésében nagy lépést jelent, habár az ankét tagjainak többsége a börzei körök felfogásává kongruáló felfogást feltételez is és habár töle az állapotok egyszerre való megváltoztatását nem is reméljük, mégis nemcsak az eszmék tisztázásához fog okvetlenül hozzájárulni, hanem egyszerűsrdin a mezőgazdasági felfogás megerősítéséhez is. Ezért az ankétet, a melyet a kereskedelmi miniszter egybehivott, örömmel üdvözöljük.

A „*Köztelek*” legutóbbi számában megemlékeztünk arról, hogy az osztrák vasutakon Galiciából-Bécsig állatszállító gyorsvonatok rendszeresíttettek. Ez az intézkedés teljesen egybevág az osztrák kormányának legújabban érvényesülő tarifapolitikájával, a melynek célja az, hogy Galícia és Bukovinából, sőt Orszországból származó mezőgazdasági árúkat az osztrák főpiacokon olesón és gyorsan eljuttassák, hogy ezzel a magyarországi hasonló terményekkel ugyanazon piacokon eredményesen konkurrálhassanak. Ameddig azonban a magyar kormány ezeket az intézkedéseket megfelelő intézkedésekkel ellensúlyozhatja, kifogásunk ellene nem igen lehet, mert hisz erre Ausztriának is autonóm joga van; mihelyt azonban olyan intézkedések történnek, a melyek a vámkülféldéi árú kedvezményezését jelentik, kormányunknak erőlyesen kell ellene tiltakoznia és a megköthendő kereskedelmi és vámszerződés keretében ilyen intézkedések megakadályozására illyondoknodnia. Az állatszállító gyorsvonatok rendszeresítése azt eredményezte, hogy a galiciái és bukovinai hizott szarvasmarha a bécsi piacot rövidebb idő alatt és jobb állapotban éri el, mint a magyarországi hizott állatok. Nagyon természetes ennek következtében, hogy a galiciái és bukovinai hizalók viszonylag sokkal előnyösebben is képesek állataikat értékesíteni.

Ezzel szemben a magyar kormány eddig tudomásunk szerint egyebet még nem tett, mint hogy tervbe vette a budapest-marchegg-bécsi vonalon az összes tehervonatok menetének gyorsítását. Ámde ez korántsem elegendő, mert hisz

a legtöbb hizaló, a ki Bécsben értékesíti állatát, Budapesttől keletre van, így tehát tulajdonképpen az utazásnak csak legrövidebb részén élvezik a gyorsabb szállítást előnyeit. Okvetlenül szükséges, hogy a bécsi vásárra küldött összes állatszallítmányok a többi vonalon is gyorsabb vonatokkal utazzanak, mert csak így kerülhető el, hogy a magyar hizalók három-négy napos utazás után elcsigázott állatok helyett, rövidebb ideig uton levő, jobb kondíciójú, jobban értékesíthető állatok jelenjenek meg a bécsi piacon. A magyar állam óriási áldozatokot hozott a fő vasutvonalak államosítására, azok jobb felzárására, a forgalmi és tarifapolitika intézése teljesen a kezében van, méltán kívánhatjuk, hogy ezeket a mezőgazdaság érdekében is érvényesítse, annak inkább, mert ez az érvényben levő egyéb külön kedvezményekkel szemben ugyis csak eltűnő mértékű.

A magyar kormányának egyébként a tarifa-mérsékles terén a legközelebbi jövőben még egy sürős feladata van. A képviselőház asztalán fekvő törvényjavaslat u. i. a kedvezményes árú denaturált marhasó árát a bányatelepen 5 frban állapítja meg. Am ez az ár magában véve mérsékeltnek mondható. De a marhasó nem a bányateleph fogyasztják, hanem attól közelebb-távolabb eső gazdaságokban. A só tehát a szállítási költségeivel megdrágul és pedig annál inkább, minél tovább esik a fogyasztás helye, így annyira, hogy a bányatelepektől nagy távolságban levő helyektől a marhasó kedvezményes ára egyszerűen illuzórius. Vegyük p. o. Szombathely állomást. A só ára Mármaros-Szigeten 5 frt, szállítás Szombathelyig kicsiben q-ként 3 frt 27 kr, berakás, kirakás, a fogyasztási helyre való fuvarozás, mérsékeltlen számitva 1 frt, az olesó denaturált marhasó tehát a fogyasztási helyen 9 frt 27 krba kerül.

Az emberi élvezetre is alkalmas kősó ára az országban mindenütt egyformán 11 frt. A különbség tehát nem egészen 2 frot tesz ki a denaturált marhasó javára. Hát ez nem kedvezmény. Ausztriában épen a legújabban kiadott rendelet szerint az olesó denaturált marhasó jelentékeny szállítási kedvezményekben részesülük úgy, hogy ott tényleg a denaturált só ára kedvezményesen is mondható. Kormányunknak tehát vagy a denaturált marhasó árát kell az egész országon érvényes kedvezményes áron kiszolgáltatnia, vagy pedig meg a kicsiben való szállításra is jelentékeny tarifamérséklet engedélyeznie és pedig fogyasztási hely távolságával növekedő arányban; ellenkező esetben a denaturált kedvezményes árú marhasó kiszolgáltatása egyforma „az Úr által adott esővel, melyben azonban köszönet nincs.” Épen mivel hisszük, hogy a kormányának nem ez volt a szándéka törvényjavaslatait benyújtásakor, reméljük, hogy a tarifamérsékles tekintetében kedvező intézkedések fognak történni.

Sz. Z.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

„100 napos Bristol“ tengeri.

Nem szándékom reklámcímű cikkéből talhoz nyúlni, erre nem vállalkozom; szándékom inkább azon szempontból indult ki, hogy gazdátársaimat egy igen hasznos tengerifajta figyelmésemre, melyet sokszoros előnyei, különösen nagy termékességénél fogva kell hogy gazdátársaim figyelmükre méltassak.

Egy korai előveteménynek alkalmas tengeri keresztmetszést, a homokföldömeire ezen előbbi több magkeskerekűből hozottam vetőmagot, melyek többé-kevésbé beváltak, leginkább azonban a „100 napos Bristol“ elnevezésű, melyet Frommer Herman magkeskerekűből hozottam elég drágán, kilónként 90 kr.-on.

Ezen tengeriféleségnek egyik előnye a korai érés. A 100 napos fejlődési uszán, de mindenesetre a korán érők közé tartozik. Voltaképen mint jelző, hogy a növény korán érés, lehet használni a 100 napos elnevezés, de az szigorúan venni nem szabad. A tengeri meleg klímát kívánó növény; hogy mennyi idő alatt ér meg, az attól függ, mennyi idő alatt kapta meg azt a hősszapot, melyet kifejlesztés megkíván.

A „100 napos Bristol“ a főleg tengerifajok közé tartozik.

A 14–22 soros eső szemű, kivétel nélkül mind megtermékenyülnek. Itt van a nagy különbség a magyar és a Bristol tengeri közt. Ha a magyar tengeri nem kapja meg a kellő ténylezőket a kifejlesztéshez, a eső hegyén és tövében marad. Ez a Bristolnál nem fordul elő.

A szemek oly sirin fekszenek egymás mellett, hogy a fejlődésre a csutkán nincs elegendő helyük, minek folytán kénszerű erősen összehurcolva kifelé fejlődni. Innen ered a lapos és hosszú szem, melyből 2 szem elegendő, hogy a csutka átmerítést átérje a magyaltól elvező 3 szem kell. Szemei vízszárazgók, laposak és hosszak, többnyire hordpadtak. Puhább mint a magyar, de azért az őrlést jól kiállja. Hízó sertésim igen jó ízűen megessik darálva, sőt áztatva is.

Termőképességére nézve az idei eredményt ide jegyzem; egyuttal a magyar nemkülönböző a fehér főfogú terméseredményét parhuzamosan közlöm.

Egy 1200 □ öles holdon termésed:

55/10 hektoliter magyar	
39/10 „ fehér főfogú	
50/12 „ Bristol.	

esőves tengeri.

Egy hektoliter esőves tengeri adott szemet:

magyar	36 liter
fehér főfogú	54 „
Bristol	62 „

Termett egy 1200 □ öles holdon:

19-92 hektoliter magyar	
21-48 „ fehér főfogú	
31-96 „ Bristol.	

szemes tengeri.

Tekintve már most, hogy holdankint 57%-kal többet termett mint a magyar, 46%-kal többet, mint a fehér amerikai főfogú, a termőképességben, a különbség óriási nagy.

Nem szabad kihagynom még azt a körülményt, hogy a magyar is a fehér főfogú is igen kővér televény földben, a Bristol pedig homok földben volt ültetve. Művelve egyformán volt; kézi kapával kapott egy előkapálást, töltegetve mind a három ekével volt.

Meg kell még azt is említenem, hogy a Bristol majlisban 7 napos vihar folytán, a földjét teljesen elvesztette; a vihar homokkál elverte. Ezt nagyon soká tudta kiheverni.

A tengeri számkaja nagyobb, mint a fehér főfogú, tehát sokkal nagyobb a magterjedés. Jöszára megessük is a fehér főfogúval; csalamédának igen bő termő és kitűnő.

Mellékelem még Frommer rajzát is, mely semmiben sem több a valóságnál.

Deszöffy Béla.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

Néhány szó a magyar jukker jövőjéről.

△ A „Köztelék“ október 31-iki számában egy érdekelni megjelent cikk. „A két miniszter lórol“ arra indított, hogy miképpen foglalt egyújdny nézetre reflektáljak s egybekapcsoljam ezen reflexiókat a magyar üggyel jövőjének kérdésével. Megkapja első sorban figyelmemet a két minütás lórol írott cikk szerzőjének következő nyilatkozata: „Mert azt egy pillanatra se kell hinni, hogy a nagy üggyel-képességű csak örököljön abban a szűkítő: a nagy üggyel-képességű az itt szóhabozathoz hasonló rekordot felmutató individuumokéladómitás is teszi s hogy hazánkban a különben respektábilis rekord a mi jukkerünk nál nem javul, az nem annyira a nemző anyagnak, mint inkább az üggyel-képesség hiányának tulajdonítható. Előzetesen azonban én azt tartom, hogy a huzamos, tesszem azt egy évszázadot megközelítő vagy meghaladó időn át folytatott következetes üggyel bizonyos célra generációkat át, szűli végeredményben a fajt, (a faj jelölget) mint például a kiváló üggyel-képességű is, a mely aztán ha a faj jellegé már megvan, biztosan át is örökölheti. Ellenben egy individuumban nem lehet mindig általánosan kipótlóni azt, a mire az a lórol nem született. Igen is, fontos a training a ló engedelmeségének. kormányzathozátágának tekintetében, de ez egészen más kérdés, mint a gyorsaság.

Körülbelül az a viszony van a kettő között, mint a csolnakkal az evezők és a kormányos között. Az evezők az örökölött talenatum, a kormányos pedig a training. Lehet a kormányos bármilyen ügyes, a csolnak nem fog gyorsabban menni, ha az evezők nem bírják. Viszont bármilyen erősek azok, a kik eveznek, a csolnak nem fog oda menni, a hová akarják, ha a kormányos ügyetlen. Ennyi fontosságot tulajdonított a trainingnek az individuumban. Ebből kifolyólag igenis mindenekelőtt fontosnak tartom a fajt. Ha mi trainingre alapított tenyészést kezdünk most tisztán beföldi vérből, akkor igen is lesznek kitűnő magyar trabreink — egy század múlva. De ha kitűnő trabreik akarunk — holnap, akkor kénytelen-kelletlen meg kell próbálnunk azt az amerikai esőddet, bármennyire szeszessék is a huzos.

Hogy azonban jukkerünk „nem járulását“ részben a kipróbatás hiányának tudható a szerző, abban nézetem szerint igazgága van. Az állam nálunk oktalán azelőtt, aki az egyik megismerkét a paripaverseny túltömi, míg a másikat az üggyel versenyt éhezni hagyja. A vidék pedig majmolván a fővórt, az a lovasság keseresen ledőgöngöl a cédülő olyan helyeken, a hol a főnyag felől igen sűrű trabreversenyelet lehetne rendezni! Mintha más mint paripaverseny nem is léteznék a világon! — Pedig itt a dolog bibéje! Miért lehet a telvér csikót és eszpiálter a versenyzelőkre nevelt csikót

aránytalannul jó áron eladni. Azért mert gazdag emberek, a kik ezt a passziót megengedhetik maguknak, megvezik futtatási célokra. Tehát a jó art az annyilag gazdagon támogatott löversenyek csinálják. Azonban a „Magyar lovareglér“ már oly gazdag, hogy az államnak évekkel ezelőtt fel kellett volna már hangra szalnia, hogy versenyeit díjjakkal támogassa, hanem azt a pénzt, a mit erre fordított, a nálunk még kellőképpen nem méltányol üggyelversenyek felvirágztatására kellett volna fordítania. Mert hiszen a jukker fejlesztése nálunk egy oly fontos nemzetgazdasági érdek, mint a hulló magas színvonalon tartása. Gróf Gyulay Adolf nagyon helyesen utal „Magyariféleségek a lötenyészés terén Amerikában“ című műrkéjében arra, hogy a magyar jukker értékekének hanyatlását azon körülményben kell keresni, hogy az többé nem felel meg a vevők fokozottabb igényeinek.

Mint hogy tehát előtűnik áll annak szükségese, hogy jukkerünk megjavítsuk, előbb mint az a kérdés, hogy mitde vajon javítsuk meg Gróf Gyulay Adolf említett füzében erre a kérdésre — nem egyedül állva — véleményével — így felel meg:

„A helyes alapon és szakértelemmel kiválasztott amerikai üggyel mén, tehát hazánkban, a hol egy vérből kőzlen koronafajra talál, épenséggel áldástozó befolyással lehetne a jukker fejlődésre.“

Hogy az amerikai traber Magyarországon egy vérből kőzlen koronafajra tagállni, ezen nyilatkozata alatt a szerző kétségkívül azt érte, hogy a magyar lónak is, mint az amerikai trabrenek az angol telvér volt a nemestő anyaga. De ha nemcsak erre a rokonságra tekintünk, hanem figyelembe vesszük az amerikai löversenyt módját a nemestő előtti korszakokban, az találjuk, hogy az nagyban hasonlít a miénkhez. A miénkhez hasonló éghajlat, terep és neveletés alatt fejlődött, már pedig ezen tényezőket teremtik meg generációkon át a fajok jelölget.

Féltávd állapotban, menészekben nyargalásnak Amerikában ropaknak síkvidékeken és tudjuk, hogy nálunk is I. József császár korában a mai Békés vármegye még csak egy volt egy német térképen megjelölve: „Hier laufen viele Pferde herum“. (Itt vad lovak nyargalásznak). Az amerikai esőkép úgy fogta pályáival a lovakat, mint a miénk, eszkahogy a pályáit „lazo“-ként hívta. E kép hatása alatt nem lesz természetese az a hasonlat, ha az amerikai és a magyar lovat valamely hatalmas dinasztia két különböző ágához hasonlítjuk, a melyek két egymástól távol ország fölött uralkodnak s a melyek összehasztatásából igen erős faj keletkeztetik. Természetesen nagyon fontosnak kell lenni ebben a dologban és könnyelműség volna azt tesszem azt, állam elhatározás nélkül vinné be az amerikai vért lötenyészésünkbe.

Tehát csak maradjon a kérdés tenyészési oldalára nagyrésztben a magánosok kezén. Egy azonban elkerülhetetlen a magyar jukker árának és minőségének emelésére és ez a trabreverseny üggyének sűrűs felkalkolása egyújdny, hogy a fővárosban is vidéken. Természetese, hogy ez a sport sem fog életrevaló válni a közönség nagy tömegének részvétele nélkül, annak pedig különösképpen kellene. Tetszetős és kocsin könnyen elérhető versenypálya (Alagnak örök sebe fog maradni, hogy oly messze van, okuljunk rajza) Zene, színes dresszek stb. egyújdny, hogy a fővárosban is emcomf-ot sehol sem szabad majd figyelmen kívül hagyni. Hiszen látjuk a régi rómaiak példájából, hogy a kocsiversenyek nagyobb érdeklődést is képesek kelteni, mint a paripaversenyek. A hölgyközönséget például mindenesetre jobban érdekeli az urkocsi,

mint a jockey. Azoknak pedig, akik nem szeretik az állatkínzást és túlságosan idegrendő sportok a tréversenyek természetesen több élvezetet nyújtanak. Merem állítani, hogy a magyar juker ára és minősége magától fog emelkedni, mielőtt terjesztjük és istápoljuk a tréversenyeket.

Ne támogassa tehát az állam ezentúl oly nagyrésztben versenydíjjal a gazdag Lovarügyletet, hanem tekintsen mostoha gyermekre a tréversenyek, és csak a magyar jukker általa elhanyagolt ügyre.

Bodor Elek.

Sok vagy kevés vizet adjunk-e hízóinknak?

A gyakorlati életben gyakran halljuk említeni, hogy a hízóállatoknak kevés vizet adjunk. Wolff takarmányozásában is (39. l.) a következőket találjuk:

„Övökdinél kell az állatokkal túlságos sok etetni, mert ennek következtében az ivást nem akadályozzuk, renkövül sok vizet vesznek fel; ez pedig ismét fokozza a fehérféjformalmat, tehát nagybőjtja az értékes takarmány alkotórész felbomlását, mindenesetben főleg növedékallatok esetében és hízóállatoknál, ha lehetőleg kedvező eredményekre törekszünk, mindent el kell kerülni, a mi az állatot túlságos vízfelvétele részben;”

A hízóállattal tehát kevés vizet itassunk. Miután ugy' tudom, hogy az embereknél a soványító kúra a kevés vízfelvétellel a sok vizivást ajánlják azoknak, kik hízi akarnak összeültözésben találni e két körülményt. Kérdést intéztem a természetudományi társulathoz, hol a következő felvilágosítást nyertem (Term. Tud. Társ. Közl. 96, 606 l.).

„Az állati szervezet súlygyarapodására kedvező a több vízfelvétel. A test fehérféjformalmát nem a sok víz fokozza, hanem a rendes vízműködés megvonása. Az Oertel és Schrott-féle soványító kurák egyik főelve szintén a víz lehető elvonása és csak nemcsak a fokozott vízivétel mint olyan által hatnak, hanem azon élelkebb anyagcsérés miatt is, melyet a vízhányó fentart. Azon állatok, melyek híznak, a szem előtt tartott minél esélyesebb vízfelvétellel mellett, nyilván a táplálékkal elég bőven kapnak vizet. Van ember, a ki soha sem iszik vizet és megdől, de az, nem tekintve a bort, sőt, eleget vízit juttatva szervezetbe tejet, teában, kávéban, levelesben és más ételében.”

Megkivánom még jegyezni, hogy az oly hízók is ritkán itatják, melyek száraztakarmányon vannak, mert a czél a kevés vízfelvétel bármely alakban, mint azt Wolff-nál is láttuk.

No már most keveset itassunk-e, vagy sok? Én azt hiszem, ha többet itatunk lesz előnyösebb; de hát akkor Wolff-nak nincs igazja?

Mülhofer Sándor.

Egy dolog eddig kétsédtelenül be van bizonyítva, i. i. az, hogy a takarmányokban és itálban felvett viznek egy — habár csak egy — része a vízelelben, bélsárában a tüdőn és bőrön keresztül ki nem ürül, hanem a szervezetben lerakódik és az empirikus gyakorlatból eléggé ismeretes, hogy training-ben levő lovak a dus takarmányozás folytán nagy mennyiségű vizet halmoznak fel elővételek alkalmával testük szöveteiben, melyet aztán izzásztással és purgálással kell „kivenni” belőlük. Eppen így eléggé ismeretes, hogy szeszmentőken hízó marhák u. n. különösen hízott állatok szoktak lenni, vagyis olyanok, melyeknek kevés szöveteiben a sok a víz a viszont kevesebb vizű takarmányok u. n. belterjesen hízlalt iv állatok jobb minőségű, s illetőleg vizben állatokhoz ehöz anyagot szolgáltatnak.

Kulináriter az is ismeretes, hogy víznyes elősegítő tömött ludak gyorsabban nagyobb mennyiségű elzsírosodott szöveteiket, névszerint pedig májat adnak a hogy zsindékre az állatok kellő rend szerint nagy-mennyiségű viz nélkül egyáltalában meg se hízzalhatók.

Semmi kétség se foroghat fenn hát azt illetőleg, hogy a víz nagobb mennyiségben nyújvja se hátrányos a hízás quantumára, ami persze nem zárja ki, hogy az anyagok qualitasára nem előnyös.

255. ábra „100 napos Bristol” keményi.

Különbön is tehát túlságos sok víz felvételének hátrányáról, és nem sok víz felvételenek vagy nyújtásának hátrányáról szólott a most már néhai Wolff Emil s akár melyik filozófiából tudjuk, hogy: „A víz pl. a szarvasmarha takarmányában a száraz állománynyal oly viszonyban ezélszerű hogy legyen, mint 4—5: 1-hez.” Hogy ez az arány belterjes hízlalásra értetik, kitűnik az előbb mondottaktól, mert külterjes hízlalás esetén, hogy az jóval meghaladja a mondott viszonyt, az untig ismeretes s mint jellemző tudva van, hogy az, különönbön magát a hízlalást hátrá-

nyosan nem befolyásolja, ha ugyan azon sok víz mellett elég oly anyag is jut be a szervezetbe, a mely szelvényezésére s így tehát szelvényezésére is eleget, sőt túlságosan is úgy, hogy ez a filológus a miatt lerakódhatik.

Ha egyébránt a felvett viznek akár Wolff, akár előtte és utána mások valamely lényesebb hátrányos hatást tulajdonítottak volna, úgy a takarmányzabványok felállításánál már azaz is pontosabban számoltak volna.

Különbön egyáltalában kérdés az, hogy igazza volt-e Wolffnak s előtte azoknak, a kik tulsok viznek szóban forgó hatására rámutattak. A legprezisebb fiziológiai kísérleteket is vajmi sokszor problematikusokká degradálta a közönséges tapasztalás. A száraz anyaghoz képest pl. óriási quantum vizet vesz fel a szópós gyerek és állat, s dacára ennek mindeközé feltűnően gyarapszik és hízik.

Egyzsozó nem látunk tisztán e dologban, de valószínű, hogy a tulsok víz nyújtása nem előnyös a hízásra, a sok víz azonban nem hátrányos, feltéve, hogy kellő mennyiségű száraz anyag s abban lényeges és lényegmentes anyag anyagi adatik, a mennyiből lerakható filológus kerül, mert csak anyagból lehet anyag, és filológus anyagból gyarapodás.

Monostori Károly.

A szarvasmarha hízlalása.

△ Eltekintve a permanensen működő ipari vállalatokkal, melléktermékeik értékesítésére, kapcsolatba hozott hízó állatoktól, többnyire a mezőgazdaság izemében felolált hízlalás, az őzi és téli szeszona esik. mely úgy munkabeosztás, mint a hízlalás feltételeit előnyösen kielégítő természetellen fogva a legkedvezőbb.

Ez idő az, mely a hízás eredményét egyenyességen befolyásoló nyugalmat temperaturájá, más részt a legyek természetes elpusztulása által teljes érvényre emeli és míg a takarmányt szövet anyagában olért chemical prozesszus a legkiszáradhatóbb teszi, addig a fokozottabb fogyasztás, a nagyobb szükséglet az ár kedvezőbb alakításait is maga után vonja.

E többszörös motívumok eléggé bizonyítják az őzi és téli hízlalás idényzszerűségét s szükségességét, hogy a notaláni érdeklődést egy pár tanulmány elsorolásával foglaljuk össze.

A gabonatermékek értékesítése körül évtizedek óta tartó árdrepszűzés ország-szerint a válság lejtőjére sodorták gazdáinkat, kiknek elkeseredett, az önfentartásra kihitt harczukban a menekvés egyedüli eszközéül az intenzív gazdálkodási rendszer felkarlása kínálkozott. Az ugardresszer leiszorításával a föld termő ereje jobban vétetvén igénybe — mint a test organismusának lázasabb tevékenysége — ugy ez is fokozottabb visszapótlást követelt; a föld termő erejét föntartani — a magasabb jövedelmet biztosítani — a természetes visszapótlási képességéből, mi más expedienés, mint az aminális trágya emelkedettségű igénybe vételének szükségletét kielégítő feltételek előtti a gazda rendelkezésére? Ez eszoktí ma az általános érdek czéllá avatta, indirekt haszna gazdasági életünk élelkebb képében s hozamának konstans jölellében fekszik, amennyiben a takarmány természetes állandó aránya a természetmények változatosabb sorrendjé állapította meg — míg egyfelől gázt vetőt a megoldást szorolának, másrészt új munka beosztást teremtett, mely a piaci növények természetese mellett is feltűnően szükségelt ként és igás erő kihasználhatóbbá tette.

E többszörös céllá elérté tehát az állattenyésztés és állattartás folklorálására utal, de mert az ország közgazdaságának speciális

de elszomorított jelensége, hogy birtokosaink a földdel havonta inkább bér mint tulajdon viszonyban állanak s többnyire a bérleti üzlet keretében a sikeres eredményre huzamosabb időt igénylő állattenyésztés — nem foglaltat be — így a trágyatermelés általánosabban faktórává az állattartás lett.

Az állattartásnak jelen esetben annak hízatlansága irányú igénye kezdődött, azonban az országban a domináló szerepet, úgy hogy téli tevelkéségek majdnem kizárólag ebben érvenyalni; racionális de ma, mert változáságra csak bő takarmányprodukta értékesítésének és annak az óriási tömegtrágya előállításának, mely a fokozott termelés által földünk térszereiben útott rést helyreállított képes, külső irányú igényre kezdődött és mert a piaci konjunktúra is már eléggé kedvező, hogy egy helyesen vezetett hízatlanság, direkt haszonnal jutalmazzanak.

Tárgadtatott azonban, hogy az értékesítés jó rutint és tapasztalat követel, mert az általános hízatlanság lezárta, a piactól tömegesen meglegelő készlet, a hízók árullásmal sokszor annyira alisszállják, hogy a hízatlanság mint önálló üzlet csak veszteséggel lesz lezárható.

Nem szabad figyelmen kívül hagyunk, azt a sok helyen még ismeretlen tény, hogy az intenzív mezőgazdaság üzemeiben a hízatlanság nem célné, hanem eszköz, nem önálló üzlet, melynek sikere önmagán fordul meg, hanem hivatalos alárendelt, melyet modern gazdasági rendszerünk ránk oktozhat s haszna indírekte abban az általános jóvedelemben jut kifejezésre, melynek tengelye a föld.

Igazságtalan mértékkel mérnénk tehát, ha ignorálnánk a hízatlanság a gazdaság teljes üzemére való kihatását s ha itéletünk csak azokra a motívumokra tekintendék, melyek egy független, még nagyobb szókkel szorosabban nexusban nem álló üzlet rentabilitását megállapítani döntő erővel bírnak. Helytelen volna ez már annál is inkább, mert befogadott intenzív gazdasági rendszerünk tetemes takarmánytermészt a hízatlanság módján asszimilálja trágyáivá, hogy a trágya s ennek értéke felül hozza meg az jó értékesítést nyert, tehát közvetlenül hatással ana nehézségek hidalja át, melyek a bő trágyaszállítás fedezésében és a takarmánnyal a földre végleges veszteséggel nem járó értékesítésben rejlenek s így intenzív gazdaságunk a két érzékeny sarkát érintik.

Mint említettük, eme célok az állattenyésztésben is elégettek, és most egyrészt a birtokjogi viszonyok sok esetben képtelen teszik ennek általánosabban folkarolását, addig gazdánk finánciális helyzete is hozzájárul, hogy apaszna azoknak az eseteknek a számát, hol az állattenyésztés az intenzív gazdaságkialdosási rendszer nehézségét áthidaló faktórává nőtte ki magát. Mert tudjuk azt, hogy az állattartás több időt igényel, üzembe csak több évek folytatólagos fennállásában bonyolítottat le eredménynyel, így míg a több rizikónak kiitté töké remélhető kamatát is magasabba emeli, addig épp gazdasági válságunk reakciója, a gyér töke, főlének mozdulatban inkább azokat az üzleteket favorizálja, melyekben a tökevesztés kisebb s gyorsabb leborváltatásban a végeredmény is közelebb esik.

E körülményeket egybevetve, természetessé válik az az állapot, hogy gazdaságunk üzemeiben a hízatlanság a tenyésztés hátrányára mind nagyobb tért foglal.

Gazdaságunkban a hízatlanság első sorban a kislejtezett jármók ökrök szolgáltatók anyagok, csak ezek a tulajdonságok eseten jön a piaci anyag igénybevétele a sor. Ez eljáráss amennyiben a saját készlet feloldozására törekszik, bizonyos méltányosság kérdemdel, de végeredményében

kevésbé hasznot hozó, amennyiben anyaga, többnyire a magyar erdei fajta, melynek esetekébb hízási képességén kívül keresztessége is kisebb, másrészt, mert a folytonos megfeszített munkától megtörődött ökrök, természetes visszapótlási képességeket jóval részt elveszítették s csak hazamosabb idő letelével jutnak arra a hízási fokra, melyet egy fiatal el nem eszított marha elér, így több takarmány szükségletet követelnek, előállítás ára is magasabb.

A piaci anyagban különösen a nyugati fajtafeleségek érdemelnek figyelmet, mert hízási képességük a magyar erdeiivel szemben 10—15 százalékkal magasabbak s mert a fagygy, a huzeszevetrostjai között eloszolva, jóval kvalitatív, keszevtebbé teszik. Igaz ugyan, hogy beszerzési áruk jóval magasabb de nem oló arányban, hogy magasabb hízási képességük előnyét lerontand.

Külömben a fajta felelősek hízó és takarmány értékesítő kollektívének illusztrálására szolgáljanak e tapasztalati adatok.

11350 q. sulyu magyar fajta és 18710 q. nyugati ökrök hízási eredménye 5 hónapig hízás után 30 90 és 63 q. összesen 93 90 q. sulyú növekedést nyertek, a melynek előállítására következ takarmány igényeek.

Magyar	Takarmány	Próbaközpont	Próbaközpont	Próbaközpont	Próbaközpont	Próbaközpont	Próbaközpont	Próbaközpont	Próbaközpont
40340	Zabosbikállyon	2934	14119	443	806	92	3	—	—
19150	Cesaladák	—	134	1808	67	191	50	1	—
1854	—	—	3039	18540	136	824	80	—	—
24190	Buzagolya	—	398	7931	096	21	85	—	—
7678	Tengerdara	—	644	4648	398	322	4	—	—
28999	III. oszt. Buzad.	—	3122	17141	320	944	25	350	—
70	Székagócsa	—	217	1540	479	447	87	64	—
Összesen 11350 65550 2219 36916									

Ez emészthető anyagok közepesközelég azalékul meg: magyar ökrök 42 80 protein, 247 50 szénhidrát, 8 37 q zsír — 298 67 q. nyugati ökrök 70 70 protein, 408 szénhidrát, 13 81 q zsír — 492 51 q. így tehát 1 q hús előállításra, a magyar ökröknek 9 67 q-át és a nyugatiaknak 7 82 q-át igényelvt s mint-hogy a fenti számítás szerint az emészthető anyagok q-ja 4 frt 76 krba esik, így a magyar ökröknek 1 q hús 46 02 frba és a nyugatiaknak 37 22 frba jön.

E számítás azonban a valódi előállítás költsége nem felel meg s csak az egyes fajtak takarmány átlásonitó képesség mértékét határozzák meg, sőt e tekintetben sem pontos, a mennyiben a megemészthető anyagoké, a már megvél és újonnan képzett hústömeg kvalitatív javításra, tehát a hízatlanság miké célirányra tett hatását nem tünteti el.

De orientálj abban a kérdésben, hogy a magyar vagy pedig a nyugati fajta beállítására lesze-e indokoltabb, speciell az hízatlanság nézve.

Tekintettel, hogy a hízatlanság célja a már elcsorolt ökökből, nem az onhaszon, hanem a trágyaalkotás, így az eredmény elbírálásában is nem a tisztá jóvedelem, hanem a trágyaelőállítás árának kérdését kell felvetnünk.

Mielőtt ezt, a hízatlanság mérlegének föllállításában tenném, megjegyezni óhajtok, hogy a költségekké a takarmányra vonatkozó s már előbb kitüntetett tételeiben az az összköltség révén nyert megállapítást, ezek tehát relatív állottak, miket a termelés lokális tényezői állottak s abszolút mértékben nem válhatnak be.

Kiszámítás.

11350 q. sulyu 10 darab magyar ökrökért q-ja 23 frt	frt 2610 50
18710 q. sulya 33 drb nyugati ökrökért q-ja 28 frt	5238 80

A fenti kimutatások szerint az elsőlegre	3769 16
48 ló á 2 50 frt, 40 ökörig á 2 frt	200 —
1101 q olaj olázmért á 60 kr	660 60
Napszám és szegődmény díjért	376 06
Só, alaj, marha-kötél és különféle szerzeszámokért	53 —
Egészségügyi kiadásokért	30 —
Intézségi számlákért	40 —
Épületszámláért	150 —
7849 frt 30r beletézési töké kamatáért 4%-al 5 óra	130 82
Összesen	frt 13248 94

Bevétel.

15 darab 117 94 q sulyu magyar ökrökért 10% levonással q-ja 33 forint	frt 3508 28
4 darab 26 45 q magyar ökrökért 10% q-ja 31 frt	738 11
30 drb 23 005 q nyugati f. ökrökért 10% q-ja 37 frt	7646 85
3 drb 20 05 q nyugati f. ökrökért 10% q-ja 34 frt	613 70
6711 q trágyáért q 11 kr	747 —
Összesen	frt 13248 94

A mint látnjuk a trágya q-ja itt 11 krba esik, s bár a hízatlanság a foga töként azt a magasabb kamatszámoké, melyet vele szemben várakozásunkba tesztünk, nem is téríti meg, de ha ez a gazdaság terbellyes törészt életerevel sok esetben, mint egyelőtt forrás táplálja, úgy nem lesz senki, ki fájának gyümölcsöt áldoztat vetné a termés e lát-szalóság drága tényezőjéért.

Béko.

Tóth Sándor.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

A „Rapíd” széna- és szalma-kazalnyesök.

Széna- és szalma-kazalnyesök már eddig is különféle kivitelben léteznek, mert vannak olyanok, a melyek merlegében a szalma és szék becsúszása és olyanok, melyek fűrészszalakkal működnek. Ezek ugyan, mint egyszerű szerzeszámok, mindannyian megfelelnek céljuknak, de munkaképességük, miután erőtelvt nincsen, csakis erős és gyakoriolt munkásoknál kielégít.

Hogy tehát kevésbé gyakoriolt és győnébb munkások is képesek legyenek könnyűen és sok szalmát vágni, a „Rapíd” kazalnyesök feltalálója, *Nehemsky Leonard*, Gróf Traun-féle jószágoké, ezen önálló az emelty-működést aratógép-készkerzelttel egyesítette.

A vágási mód a „Rapíd” kazalnyesök-nél nem jelentéktelen.

Hogy teljesen tiszta levágást érhesünk ki, különösen oly anyagnál, mint például kizalánál, a hol a szalma és szék csak rövid ideig van kizalozva, így tehát még nem eléggé szilárdan összenöve, okvetlen szükséges, hogy az anyag a levágásnál a kiesesztől megokadályoztassék; ez csakis szilárdan álló vágást éleknél lehetséges, a melyekre a levágó kés működik és a mely vágásnál még nemcsak a szalagképzés, szalma-vágásnál, hanem sokfajta pulták és engedélyesebb anyag vágásánál is, mint például az állati szőrök és gyapjak nyírásánál is oly kiválóan jónak bizonyult.

Miután a „Rapíd” kazalnyesőnél helyes elvök jutottak érvényre, a mennyiben az úgy laza, mint szilárdan összerakott szalmát és szalmánál anyag egyaránt jól vág és mind a továbbá a tisztá vágáshoz szükséges könnyen tartása és utánelése is a késeknek dnyen lehetséges, így joggal feltételeztük, hogy a „Rapíd” kazalnyeső sok barátja fog szert tenni.

Ezen „Rapid” kavalcsyok gyártását és forgalmát hozatali engedéllyel Jancsi gépgyára, Budapest VIII. Kerepesi-ut 17. sz. vette kézbe és azokat darabonként 8 forintért szállítja.

Thallmayer Győző
gazdasági akadémiai tanár.

ÁLLATGÉPÉSZSÉGÜGY.

Rovattársai: Dr. Hutya Ferencz.

Az agy- és gerinzevelő burkainak járványos gyuladása.

Az alábbiakban a lovaknak egy fertőző természetű megbetegedést ismertetem, melynek ritkábban a szarvasmarhák és juhok is áldozatul eshetnek.

Ismeretem pedig azért (felhasználva Dr. Hutya „Allatorvosi Belgyógyászata”-ának II-ik részében az ezen betegségre vonatkozó adatokat és az „Illustrirte Landwirthschaftliche Zeitsung” és a „Deutsche Landwirtschaftliche Presse” több apró közleményeit), mert betegség most Szászországban nagyon aradulok és így, habár a betegség főként ellenkező irányban terjed is, mégis nem lehetetlen, hogy nálunk is felüti majd fejét, mint a hogy jelentkezett is már egy alkalommal — a nyolcvanas években — Zemplén megyében.

Ezen fertőző természetű betegség — melyet Németországban Borna kózségtől „Bornai lébégység”-nek (Bornaische Pferdekrankheit) neveznek — mely jelenleg délről éjszaki irányban terjed — már a hetvenes években is ismeretes volt Németországban. Ezután egyidejű szünetelt és csak a nyolcvanas évek közepé táján, körülbelül akkor, mikor nálunk is pusztított, ütötte újra fel a fejét.

Most legújában 1895-öt Szászországban újra nagy vehemenciával lépett fel és ma már meglehetősen nagy területen otthonos, amennyiben a *Krimmschauer, zwiecker, merzeburgi, weissenfelsi, naumburgi, zeizi, delitzsch, bitterfeldi, manfeldi* stb. kerületekben pusztítja a löllományt, ércsóny — kőtelek között — nagyon nemcsak a gazdáknek és állattulajdonosoknak, hanem az állatbiztosító társulatoknak is. Ezek közül pl. a *zeizi* az év második negyedében 12980 márkát fizetett ki biztosítási díjképpen az ilyen betegségben elhullott lovakért. A betegség — mint az eddigi észleletek mutatják — kor, fajta és ivar tekintetbevétel nélkül minden lo megkaphatja. Ugy látszik azonban, hogy a fajú gazdák lovai inkább ki vannak téve e betegségnek, amennyiben városokban ritkábban fordul elő. A vizsgálatok azt is mutatják továbbá, hogy a betegség tavasszal kezdődik, legmagasabb fokát június és július hónapokban éri el, őszre újra enyhül és télen át teljesen szünetel de csak azért, hogy tavasszal újra vehemensen lépjen fel, gondot és kárt okozván.

Ami a betegség tüneteit illeti, melyek igen különféle alakban nyilvánulhatnak, ezek a következők:

Az állatok kezdetben tunyák, lomhák, álmosak. Öntudatuk zavartnak látszik. Csakhamar teljes apathia következik be, úgy, hogy az állat kállehatásokra egyáltalán nem reagál. Ilyenkor fejüket lecsüggesztve állnak, szemüket félig csukva tartják. Egyné-mely állattal az ajkák idegesen rángatóznak, esetleg göröcsök is jelenhetnek, melyek miatt a szem ferde állású lehet. Sokszor, éppen a görös miatt, foguk összkarikagat. Nyelési nehézségek jelenhetnek meg. Az állatok, ha a falatot fel is veszik, azt lenyelni nem tudják. E mellett a tarkizómok is göröcsösen összehúzódnak, doszkaeméményűek lesznek s beáll az u. n. tarkómerőség. Ha-

sonló göröcs állapot a hátón és a végtagokon is lehet jelen. Gyakran dühöngési rohamok állanak elő s ilyenkor kedvet mutatnak a harapháshoz. Izgatottak lesznek az állatok a legeskezőbb külső behatás miatt is, mint pl. a fény, a megszólítás, érintés stb. E mellett a táplálék felvétele is — éppen a göröcs állapot miatt — és az emésztés is zavart, a mennyiben az állatok étvágytalanok, vagy keveset, vagy éppen semmit sem esznek. Később támoynok jobbra-balra, esetleg oldal- vagy műmögásokat végeznek. Némelyek egy lépést sem tudnak előre tenni, a nélkül, hogy össze ne esnének. Fejüket neki mennek a falnak, összeszeken s többször fel sem tudnak kelni. Végül elpusztulnak, hascsek előbb már ki nem értik. A betegség keleti szárából C. a hofok nem nagyon magas, 30-40 fok C. a később azonban emelkedik. Az évrészes percentsint 50-60.

Bemecskésor szerozs gyuladák képtelátjuk az agyban és gerinzeagyban. Az agy és burkainak edényei nagyon vérdusak. Az agy-gyomrokosokban nagy mennyiségű víziszita folyadék található. A mell-és hastrégben lényeges átváltozás nem igen van. A betegség okáról sokáig nem voltak tisztában. Újában azonban dr. Siedemag-

206. ábra. „Rapid” szénés és szalma kavalcsyok.

notzkinak, a drezdai főiskola igazgatójának, sikerült az agyban található szerozs izadmányban a betegséget okozó mikroorganizmust, kokkus képeben feltalálni. A kokkusokat tisztán is tenyésztette s egészséges lovakat fertőzött vele, mely után a betegség jellemző agy- és gerinzeagyvelő gyuladás jelentkezett is. Nem sikerült azonban megállapítani eddig, hogy ezen kokkusok a külvilágon hol fordulnak elő, hogyan szaporodnak és hogy mi módon jutnak be a szervezetbe. A mi a betegség kimenetelét illeti, az nagyon kedvezőtlennek mondható, a mennyiben a betegeknek 80 százaléka rendszeren elpusztul. A megmaradottnak fele, (10%) pedig a betegség után rendszerint alj használható, mert ostobák, vakok, siketel maradnak és csak 10 százalék az, melyeknek a betegségnek káros utóhatásai nincsenek. 1896-ban a szász királyságban 788 megbetegedés közül, 650 járt egyszerűen halállal is.

A *merzeburgi* kerületben 84 beteg közül 66 darab pusztult el. A *weissenfelsi* kerületben 66 lo közül 33 hullott el és 21-et megölték. *Naumburgban* 26 közül 17 hullott el. A *zeizi, delitzsch, küllaudt, bitterfeldi és manfeldi* kerületekben 30, 21, 8, 2 és 2 beteg közül 12, 11, 5, 2 és 1 esett áldozatul a betegségnek.

Ezért a *gyógykezelést* illetőleg a *védőkezelést* illeti, ajánlják az egészséges állatok elkülönítését a betegektől. Új állásban, hol beteg állatok állottak, egészségeket bekötni nem lehet. Gondoskodni kell kellő alommal ellátott, jó alapzatú istállókról, széles s tiszta

állásokról. Jó takarmány, friss tiszta vízívz adandó a megbetegedett állatoknak. Különösen kerülendő a dohos zab, iszapos széná, romlott polyva vagy szalmazsáka, vagy bármilyen módon megromlott takarmányok a nyújtása. A beteg állatok fejére ajánlják a jeges borogatást, pl. úgy, hogy jéggel tett zacskókat tesznek az állat fejére. Továbbá a Priznitz-féle borogatást a nyakra és a testre. Gyógyeszerül az elvonkok és elvezetők, továbbá az idegcsillagok vannak javaslak. Ugyan ilyen kezelés azonban eddig csak egy esetben járt eredményvel. A legsikeresebben ott működött eddig a betegséggel szemben, hol a beteg állatokat kifutókba állították be, a hol mindig friss levegő, de léghuzam nem volt. A kifutók falait, oszlopait szalmával, szalmamárrakkal kell bevonni, mi által az állatok esetleges megsebesüléseket utját állhatják.

Védőkezes céljából a következők az irányadók. Az elhullott állatokat azonnal el kell távolítani. Gyakran tapasztalták, hogy oly udvarokban, hol ily betegség miatt elhullott állatok boncoltak, a betegség újból is ujrat, az idegcsillagok vannak javaslak, csak a dögteret régeztet. Alapozás kell desinficizálni az oly istállókat, állásokat, a hol beteg állatok állottak. Minthogy azt is tapasztalták, hogy oly istállóból vásárolt állatok, a hol a betegségek előfordult, új helyre a kórt is magukkal vitték, tanácsos, hogy fertőző istállókból, löllományból lovat ne vegyünk, vagy ha vesszünk is, kellő elővigyázatjal járjunk el.

A betegség terjedésének megakadályozása és tanulmányozása céljából Szászországban, hol éppen a betegség leginkább uralkodik, a kormány is tett némi intézkedéseket. Így pl. Bonna városától nem nagyon távol istállót rendezett be a beteg állatok részére, melyben a beteg lovakat egygy-kezelésben és ápolásban részesülnek. Ugyanitt tanulmányozták a betegségre vonatkozó tüneteket, ennek okát, kifejlődését és a gyógykezelést. Ugyancsak a kormány a nép részére ismeretéseket tesz közzé a védőkezes mükintéjére vonatkozólag, mely a következő:

1. Az istállókat tisztán tartani és kellőleg szellőztetni kell. Időről-ídre a falak hig mézteljei meszelendők be.

Kivánatos, hogy az istálló talaja, a levezető csatornák és kanálisok időről-ídre defzinicizáltassanak. Tisztartandók a jázslak, rücsök és a többi takarmányhelyiségek.

2. Az ivóviznek és takarmánynak mindig kifogástalan minőségűeknek kell lenni. Romlott takarmányok, régi polyva és szalma adagolása kerülendő. A zabot, mielőt takarmánynak, szelőforrásnál kell keresztültöngöndni és meg kell tisztítani a grommagvaktól és 1-3 cm. hosszú szalmazsákával keverten kell etetni.

3. Az ivóviznek és takarmánynak mindig kifogástalan minőségűeknek kell lenni. Romlott takarmányok, régi polyva és szalma adagolása kerülendő. A zabot, mielőt takarmánynak, szelőforrásnál kell keresztültöngöndni és meg kell tisztítani a grommagvaktól és 1-3 cm. hosszú szalmazsákával keverten kell etetni.

4. Semmiféle házi szert, vagy titkos orvosságot használni nem szabad. Különösen kerülendő a megbetegedett állatba gyógyszerként folyadékok önteni. Legelőszérűbb a beteghez azonnal állatorvost hívni.

5. Az oly istállóknál, melyekben beteg állatok állottak kellő defzinicizálások és tisztítandók. Különösen jó megintstítandók a beteg állatok takarmányozásánál használt eszközök. A beteg lovakról származó trágya hig mézteljei öntendő le és azonnal a földre viendő ki és elásandó.

6. Az elluholt által hullája a lehető legrovidebb idő alatt eltávolítandó. Bonozolása az ily hullának az udvarban, úgy, hogy a juhások a hullát bármiként is felhasználják, megakadályozandó.

7. A betegség ismételt fellépése esetén ivóvíz a község csak azon kútjáról hozható, mely kifogástalan minőségű. Esztog forralt vízzel kell itatni. Ha az istálló alapzata nedves, vízhatlan anyagból kell alapzatot készíteni.

8. Szemek, melyek dezinficiálásra alkalmatlanok: Szódausz: (1 kg. szóda 15 kg. víz); vagy mészold: (1 rész frissen ojtott meszet 30 rész vízzel keverni készre); vagy kénold: vagy lúszold: (1 rész 20 rész víz); vagy karbolsavoldat: mely oly módon készítenőd, hogy 1 rész ugynevezett 100%-os kereskedelmi karbolsavat és 18 rész még meleg káli szappanoldatot (u. n. szappanjala, zöld vagy fekete szappan) egymással jól összekeverünk s a keverékhöz még fa vagy kőszékátrányt is teszünk.

Mint ezebből látható, a betegség megelőzés nagy veszélyül és kárral van összekötve, annyival is inkább, mert ma még a fertőzés módja, és azon hely vagy tárgy, mely a ragályanyagnak fészke, nem ismeretes. Azon körülmény pedig, hogy a nyolcvanas években majdnem ugyanakkor uralkodott nálunk is e betegség, mikor Németországban is pusztított, mikor pedig az állatforgalom, kereskedelem, érintkezés még sem volt oly nagy és gyakori és így a ragályozó anyag elhurcolására is kevesebb volt az alkalom, mint ma, teszi szükségessé a kétszeres elővigyázatot. Épen ezért legyünk részes, és ha netalán a bjt valahol mutatkozna, járjunk el a fennbéli jogi utasítás értelmében, mely a mi viszonyaink között is teljesen kivihető és e mellett megfelelő is.

Selankovics János.

IRODALOM

Kísérleti védőoltás a sertésvész ellen. Irtá: *Ujhelyi Imre* m. örvári gazdasági akadémia rk. tanár. Különlenyomat a „Mezőgazdasági Szemle”-ből.

Leíró egy kis füzetben ismerteti azon tapasztalatait és észlelteit, melyeket az általa ilyen érdekesen keresztülvált sertésvész elleni különféle oltásoknál megfigyelt. Mielőtt azonban saját kísérletét írná le, röviden megemlékezik a füzetben az immunitásra az immunizálásra, a védőoltások céljáról és az ehhez használt anyagokról. Áttér aztán a vírus-gyógymód ismertetésére, melynek a szelidített kultúrát általi védőoltások feletti előnyét emeli ki. A füzetben *Andor dr. Zsigmond* és *Török István* által keresztülvált oltási kísérletek eredményeit, melyeket a „Közlepek”-ben is ismertettük, szintén felemlíti. Ezek után saját kísérletét írja le; feladatát tűzvéni ki megállapítani azt, hogy a betegségben keresztülment sertésnek erősebb fertőzés általi létrehozható-e újabb a megfertőzés. E célra 3 db már a betegségben átesett sertés friss sertésvész hullarészeit, valamint ezekkel fertőzött takarmányt etetett s az ezen általi vérből nyert tiszta véréssalvót oltotta be, a kísérleti állatokra. Az oltások eredményéről, részletesen számol be szerző; végül felemlíti, hogy a sertésvész ellenében létesítendő immunizációk végzetésénél kísérleti eredményeit összehasonlítva, máris eddig is kitűnik, hogy a vérsalvóval az immunitás mesterségesen utol létrehozható, s bizony várható, hogy már a közel jövőben oly védőoltási eljárások birtokában leszünk, melyeknek segítségével a most még olyannyira pusztító sertésvész ellenében sikerrel védekezhetünk.

A védőoltások iránt érdeklődők gazdársaiknqk figyelmét felhívjuk a füzetre, mely kapható a szerzőnél M. Övárott. Ára 20 kr. S. V.

Jegyzetek Ausztria, Svájc és Dél-Németország állattenyésztéséhez. Irtá *Ujhelyi Imre* gazd. tanfelügyelő tanár. Jelentés dr. Darányi Lendzser főhivatalos és m. kir. miniszter u. n. 6. nagyméltóságához az 1894. évi augusztus és szeptember hónapjaiban tett tanulmányútról.

Tekintve az idő rövidségét, mely a jegyzetek írójának az említett országok állattenyésztésének tanulmányozására rendelkezésre állott, igen nagyra mondható azon anyag, melyet a műben szerző tanulmányúrtján tett tapasztalatairól beszámol.

A tanulmányúrt irt. műben igen érdekesen vannak leírva egyes magán tulajdon képező és állami gazdaságok, főszűlet feltevére az állattenyésztésre.

A külföldön a már oly nagy mértékben elterjedt tejgazdasági szövetkezetekről, tejcsarnokokról, tejösszevételkezetekről, szarvasmarha-díjazásokról és tejgazdasági iskolákról, melyeket szerző szintén tanulmány tárgyává tett, igen tünálagos leírásokkal találhatunk. Bejegyzését képezi a munkának az említett országok állategyeségeire vonatkozó jegyzék.

A műben szerző a következő gazdaságokat is írja I. Ausztriából: Az ottbani gazdaság és a sardingai gazdasági egylet, a salzburgi hercegség állattenyésztése, jegyzetek Tirolból és Vorarlbergből, a pusterbahi és özi tejgazdasági szövetkezetek, a bludenzii tejösszevételkezet és tejgazdasági szövetkezet. II. Svájcban: Svájc szarvasmarha-tenyésztésére vonatkozó statisztikai adatok és a szarvasmarha-díjazások, a chamii tejgazdasági gyár, a zürichi tejszarnokok és dr. Gerber Aodt-birometerje, a rütti-i tejgazdasági iskola, néhány új Svájc sertés-tenyésztéséről. III. Dél-Németországból: Jegyzetek Bajországi szarvasmarha-tenyésztéséhez, az allgäu tenyésztéseket, az allgäu sajtósok kísérletéről, a mischabi tenyésztésről, Bajországi lótenyésztéséről, az schelschwangi törzsméne, a hajor méntelepe, a vornabchi és kanzerlhoi magánméne, Württemberg lótenyésztéséről, a marbach törzsméne és méntelepe, a weilli királyi ménes stb.

S. V.

VEGYESEK.

Mai számon tartalom:

Meghívó. — Földművelési és növénytermelési szakosztály ülése. — Létanyészési szakosztály ülése. —	Oldal
Egyrövid-másról. Sz. Z. —	1814
Tárca. Pénz és munka. Enday Barnabás. —	1815
—	1812
Nyitányterelés.	
„100 napos Bristol” — <i>Dezoffly Béla.</i> —	1816
Állattenyésztés.	
Néhány szó a magyar juhok jövőjéről. B. E. —	1816
Sok vagy kevés vitéz adomk-e hízóhíznak. M. —	1817
A szarvasmarha hírdalása. <i>Tóka Sándor.</i> —	1818
Gazdasági pépszerűs.	
A „Rapid” szén- és szalmakészítésk. T. Gy. —	1818
Állategyeségügy.	
Az agy- és gerincvelő burkainak gyúladása. —	1819
Irodalom. —	1820
Vegyesek. —	1820
Kereskedelem, földés. —	1822
Budapesti gabonázás. — Velmőmagvak. — Műtrágyák. — Horengyak pomborsók. — Szarvasmarha. — Bőrcimcikók a budapesti szarvasmarhán. — Budapesti takarmányvásár. — Állatvadások: Vadászati és tenyészmarhavásár. — Vadászati és vadgazdálkodás. — Vadgazdálkodás. — Kőbányai sertésvásár. — Budapesti szarvasmarhavásár. — Ingatlanok árverése (20000 frt becsületköl felül). —	1823

Házasságok. *Iff. Mária* Pal és e. kir. kamarás, bihari megyei szolgabíró, tartalékos főnöve-huszárnagy, előnéve vezette *Szanyogh Szabolcs* földirtalós leány Borsábról.

Az alsó-ausztriai malomlegyeslet közgyűlése. Etes támadások hangzottak el az ausztriai malom-egyesület legutóbb megtartott közgyűlésén a magyar kormány ellen, a melyek annál figyelemre méltóbbak, mert e gyűlésen az asztrák földművelésügyi, kereskedelmi és vasúti miniszterek is képviseltek. Felszólalások kifejtették, hogy a magyar kormány nem tartja tiszteletben az örösi eljárás szabályozására a folyó év januárjában kiadott rendeletét. A buzát importáló malmok 3 és fél millió forinttal tartoznak vámfeletlen a kincstárnak, a mi arra indította az osztrák kormányt, hogy biztosítson különjén Magyarországra a helyzet felmentésére véget; az okból az osztrák malom-egyesület követeli, hogy a hátrálkozás vámtartozás behajtásáék, nemkülönben hogy a transito raktárak előtérítésének. Az egyesület követeli a különböző játék teljes eltörölését s örömmel veszi tudomásul, hogy 1896-tól kezdve az örösi forgalmat végkép bevezetik. A fentebbi beszámoló támasztásosan nem; mert tény az, hogy dacára az örösi kiközösítési eljárás nagy mérvű megszorításának, melyek közül kiemelendők az importált buza feldolgozásának és kivitelére szabott határidőnek felére leszállítása, a felőrölt buza fejében az eddigi 65—70 kéló helyett 100 kg. lisztnek létezőleg kiszállása, végül a vámhiáttal teljes előtérítése, mely megszorítások miatt a karterell által nagymalmok a malom-ipar biztos tönkremenetelét hangsúlyozták — s rövid időre a szigorú rendszabályok életbeátelezése után az örösi forgalom nemesek hogy nem csökkent, de tetemesen emelkedett, a mint az a „Közlepek” 7. hó 9-iki számban közölt kimutatásából is látni kitűnik. Az osztrák malomlegyeslet támadásai minden körülmény között szükségessé teszik, hogy a földművelésügyi miniszter kijelentse, vajlon részesülék-e nagy malmaink az érvényben lévő rendelet ellenfe válmhiáttelésében vagy sem; s ha igen, miy alapon és jögon. A miniszternek ezen kijelentését a gazdaközönség érthető érdeklődéssel várja.

Agrár-kérdések Nyitra. A nyitrai megyei gazdasági egyesület a tel folyamán felolvasásokat rendez az aktuális agrár-kérdésekről. Az első felolvasás január 16-dikán d. e. 11 órákor lesz. Felolvasást tartanak ez alkalommal *Rubínék Gyula* az OMGÉ. útkára „Szabad verseny és a középútról parafázisok” című kérdéséről s még egy joles gazdasági iró *Börzseválasztékek*. Este 9 órákor tünéstélyi lesz.

A stuttgerti boralmá-vásár forgalma az 1896. évben. Ez évben szeptember 18-ától december 10-ig a stuttgerti terephelyi-udvarban rendezésértel boralmá-vásárra összesen beérkezett: 1276 vagonon gyümölcs és pedig: Bajországi 260, Württembergből 27, Hannoverból 60, Baden és Württembergből 59, Belgium és Hollandból 855, Ausztria és Magyarországból 11, Franciaországából 182 és Svájcából 174 vagonnal. Az árkalagelyasnyakból voltak szeptember 16-és október 10-én elején; míg a legmagasabb árak szeptember 29-án felül ugott. Vagyis míg vagonzonként 725 márkát tett: annak ellenében november 6-án a legmagasabb jegyzés 1430 márkát volt, a mely körülmény abban lelt magyarázatát, hogy nagy bortermelési vád kilátás és így az almalbortyárosok ama hiedelemben voltak, miszerint az almalbor iránti kereslet csaklgy csökkentvén, ismét az almalbor felé fordult a figyelem és dacára

hogy mint mindenben úgy itt is Amerika az ő gyümölcsével az árára nyomást kezdett gyakorolni, mégis a boralmá ára tetemes emelkedést ért el. Hogy Magyarország nagyobb árnyokban nem vett részt a kivételben az csak annak tulajdonja, hogy Magyarországon alig volt az idén ámbárvérvé termés. Hiszik azonban, hogy a jövőben Magyarországon e tekintetben is fordulat fog beállni és ezen természetű ágra is emelkedést fog mutatni. A boralmá gyümölcs éretlékségiét a jövő évokban a „Magyar Vásárosarnok Ellátó Szövetkezet” általános megkötése körébe foglalja és azok, a kik azok helyében lesznek, hogy vagyon származásuk képesek gyümölcsöt eladni, az irányban forduljanak majd a fentnevezett szövetkezethez.

Két földrész a dohánykultúrában. Legutóbb az összes napilapokban a következő hírt jelent meg, a melyet általában szürszürs reprodukálunk: „A dohánytermelésben és az országos forradalmat megelőző évek és úrkorszakot teremteti Daróczi Vilmosnak, a Magyar Dohányjóság szörkeztségének két földrészre. Ugy a hazai, mint a külföldi szakkörökben már is a legnagyobb érdeklődéssel tárgyálják a dolgot. Eddig botanikus és gazda egyaránt azt tartotta, hogy a dohány egynyarú növény. Daróczi Vilmos hosszabb kísérlet eredményül az eredmény kiállításán bemutatott néhány előző előnyével nézetét kizárólag demonstrálta, hogy a dohány dugványos által is szaporítható. Ez a földrész azért is korszerűsített, mert a dohányültetés éppen a palánták kiültetésén fordult meg, a mit a legelső idők és a földrész a földművelés és a dohány jó minőségű főtől függ, hogy korai legyen a palánta. Mily nyereség tehát a dohánytermelésre, ha nem kell meleggáyer kerítés, magvelvétel, palántakültetés és már kora tavasszal készen áll a második termés, mely jobb és nevesebb természetű, mint az első évi. Kívánatos, hogy a két érdekes földrészről nagyobb mértékben értesüljünk a kísérletet, mert külföldön, főleg Németországban már erősen sürgetik a magyar földrész hasznosítását.” Nem akarunk a dolog érdemére sem pro, sem contra nyilatkozni, miután kísérlet adatak nem állanak rendelkezésünkre. Annnyit azonban — mint egyéni nézetet — kijelentünk, hogy nagy reményeket nem fűzhetünk az új földrészhez, ismerve a dohány azon tulajdonságát, hogy a fagyok iránt nagyon érzékeny. Ha a dugványokat korán ültetjük el, (ami tulajdonképpen egyik fölyőnye a szóban forgó földrésznek) azok hajtani kezdenek, a kései fagyok igen könnyen tehetnek bennök kárt, a minék következménye, hogy a dugványok levelei barna réteggel beborítják, fejlődésben visszamarad, s a várt eredmény helyett éppen az ellenkezője t. i. silány levelezéssel fog bekövetkezni. Ismétjük, hogy fenti kijelentéseink csupán valószínűségi feltevések alapulnak, érdemlegesnek lesz még tudalmunk e tárgyáról foglalkozni, mert tudalmunk szerint csak a 6 uradalmi esztendő, 16 pedig kiszáda. A tanulók közül 1 górnómegyei, a többi nyitrai megye. Korra néve a tanulók 17—35 év közöttiek. A tanulók közül 6 csak től beszél, ezek azonban semmiben sem maradnak el, mert az előadók től is mindent elmondanak. A től tanfolyamban állandók alkalmazva van egy bográ és egy kosárfőző, a től tanfolyamban állandók nagyra szükséges mesterségeket is elsajátították a

tanulók. Egy, a tanfolyam szomszédságában lévő sájtostól pedig a sajktészést tanulják meg. — Már a mult évben szerzett tapasztalatok is megmutatták, hogy így től tanfolyamok legmegelőbbiek a földművelészek és gazdálkodóknak kiképzésére, a földművelésügyi miniszteriumot elismerés illeti, hogy ezen helyes uton és irányban mozdítja elő a nép gazdasági ismereteinek gyarapítását. Az előadások természetesen nem teoretikus fejtegetésekből állanak, hanem azon, a gyakorlati életben minden nap szükséges megfogalmazási és üzleti dolgok megismeréséből, melyekre egy jó gazdasági szükség van, melyeket azonban a szaktanácsban nem részesítvén — eddig el nem sajátítottak.

A Magyar gazdasítzettek és erdősítzettek országos egyesülete” alább felsorolt tagjai czímére küldött kongresszusi kiadványok, körlevelek, értesítések, stb. visszakerültek, ismeretlen, alkotózt meggyőzőekkel, miért is az egyesület ügyvezetőesze felkéri a karátársakat, kik az alábbiak közül egyeseknek jelenlegi lakhelyéről tudomással bírnak, hogy azt az egyesület iradjával, (Budapest, IX. Lónyay-utca 7.) levelezőlap útján közölni sziveskedjenek: Ajtai Bálint, Almásy Ferenc, Ausländer Mór, Ausländer Simeon, Baky István, Balassa Bálint, Bosnyák Miksa, Böhmern Hermann, Bóropdy Zsigmond, Braxatoris Cyrill, Breuer Armin, Brunner Károly, Bubb János, Bugarin Albert, Chytil Ferenc, Csarnogusky József, Csáder István, Csiszár László, Csóka Kálmán, Csönka Vilmos, Csutha György, Czanyaga Armin, Debné Deutscher János, Dörmény István, Dörmény Károly, Dosch Gyula, Dörsz Miksa, Drávek Lipót, Duronely Károly, Duschek János, Eberhardt József, Ebersz Oszkár, Eesedy Ele, Ehrenzweig Nándor, Eicheberger Ágost, Engel Jenő, Erlach József, Evva Odón. (Poljátás a jövő számban.)

A sertes-forgalmi korlátozás megérzése. A földművelésügyi miniszter a sertesészfellepés esetén eddig érvényesített forgalmi korlátozások enyhítését czéljából a gazdaságközönség önjátásához képest megszintette az eddig fennállott azon korlátozást, mely szerint a sertesészfellepés fertőzött községekkel szomszédos, de különben járványmentes községek is zár alá vétettek. Ekként ezúttal csak a sertesészfellepés kénytel fertőzött községek kerülnek zár alá.

Buzabevétel Portugáliába. A liszaboni főközlöny jelentése szerint az ottani molnárk engedélyt nyertek arra, hogy I. évi november hó 27-étől 1897. évi január hó 31-ig 40 millió kg külföldi búzát vihessenek be, kötelesek azonban az 1889. évi július hó 15-iki törvény határidő értelmében igazolni, hogy létező annyi belföldi búzát vásároltak, mint a mennyit a külföldről bevinni kívánják.

A portugál kormány január hó végével újabb rendelkezéssel fogja megállapítani az 1897-iki évi július hó 31-ig szükséglet és külföldről beszerzendő buza mennyiségét. A bevittl vmi kilogrammonként 8 reisen állapított meg a vámot.

A magyar bortermelői országos szöveteke az év 16-án gróf Szapáry István enklotele alatt rendkívül közgyűlést tartott a földművelésügyi miniszterium tanácstermében. A kormány részéről Dobokay Lajos miniszteri osztálytanácsos és Engelbrecht Károly bírszájt központi főfelügyelő voltak jelenek. A meggyűlés a magyar bortermelés konstatálván annak határozatképességét, elő-

adja, hogy a mintapince kezelésére nézve a kormányannal fennálló szerződés 1897. június havában lejár, a miről a szöveteke igazgatósága miniszteri leirattal is értesítette, hogy vilamelyen intézkedés szükséges, hogy a mintapince erentől is gyűlés hatalmazza fel és bízza meg az igazgatóságot, hogy a mintapince kezelésére nézve a szerződés esetleges megújítása tárgyában a megállapított előkészítést és azt annak idején újabb közgyűlésnek előterjesse. A tárgyhöz többen szólottak hozzá pártfogolva, s mindannyian kivánatosnak joztentették ki, hogy a mintapince erentől is fentartassék. A közgyűlés ennek alapján egyhangyuan elfogadta az elnök javaslatát.

Állattelivünk Bajorországba. Bajorországban hivatalos nyilatkozattal válták útját annak a törekvésnek, mely monarkhián állattelivete ellen irányult. A bajor belügyminiszterum az év 6-át import nagybírásra nézve és arra nézve, vajlon vitte-e a Bajorországba magyar állattelivete betegséget, katasztrofát vögték. Legujabban a müncheni magistratus ülésén Legubé tanácsos kijelentette, hogy ez év januárjától november 1-ig 16.688 ökört (6527 belső ellenében), 2665 tehenet, 1598 bikát, és 6295 más vögmárhát szállítottak az Ausztria-Magyarország területére, hogy a import semminemű ragadós betegséget nem huzartak be. Ezzel kapcsolatban rámutat a magyar-osztrák import szükséges voltára, melynek híján a husrát ketemesen fölszökének. Így körülmények között pedig nem teljesíthető a mezőgazdasági tanácsnak kérésre, mely a behozatal megzárásával egyúttal a kármentes kivárást is kéri.

Tanfolyamok tehetségesek. A földművelésügyi miniszter, mint már egy ízben jelentettük, gróf Keglevich István abujtornamegyi rákói gazdaságának majorjában egy képző iskolát tanfolyammal tehetségesek közé iskolát állított föl. Az iskola czélja, így szakiról tehetségeseket képezni, a kik a tehetségesek a gazdasági életben legelőbbesébe az útközök ellenőrzésében, az ellők körül nyújtandó segélyhez és a borjúk felneveléséhez értenek és továbbá a kik a fejés, tejkezelés, lútas, lófelelés, vajkötés és csomagolás munkáitán, nemkülönben az alkalmazni szokott gépek és eszközök használatá tekintetében úgy elméleti gyakorlati ismeretekkel rendelkeznek, a melyek birtokában egy tehetségesen és egy tájgazdász elgőrdülő minden néven nevezendő munkát önállóan és helyesen végezni képesek legyenek. Az iskolába felvételt minden erős év és egészséges testalkatú és katonakötelezettségének eleget tett munkás, a kik teljes ingyenes ellátásban és lakásban részesül.

Répatermelői gyűlés. A nyitrai gazdasági egyesület által a répatermelőknök eredeletig Budapesten tervezett gyűlése az 1897. évi január hó 3-án d. u. 4 órákor Pozsonyban (Ventur-utca 3.) fog megtartatni. Ezen gyűlést a pozsonygyei gazdasági kaszinó és a nyitraimegyei gazdasági egyesület egyttesen hívják össze. A konferenciának a felszólítást a gyűlésre megjelenve tegyék meg észrevételeiket a gazdaság panaszára.

Borkiállítás Triestben. A triestyi mezőgazdasági társulat, tekintettel az a körülményre, hogy Triest mint kikötő város hivata van arra, hogy a nemzetközli borkereskedelem felszopontyául feljöljék, egy nemzetki borkiállításnak 1897. évi június havában való megtartásá határozta el, mely czélra az összes osztrák bortermelőket és borkeresztési intézményeket termelvényeikkel leendő részvételre hívta meg. Az adományozott kiállításnak díszlevelekből, aranyozott és bronz-érmékről való oklevelekből és megisztuló élmérségekkel is fognak állni. A kiállításnak a szőlő- és borkészítésben nagyobb minőségű vörös és fehér asztali bork,

KÖSZÉN

összes gazdasági ipari és házi czélokra legkitűnőbb minőségben legjutányosabban kapható

RADNAY KÁROLY

A cs. és kir. szab. Hittelintézet

köszén-nagykereskedőnél,
Budapest, Arany János-utca 34. sz.

köszén-osztályának vezérképviselete.

Tokodi, Dorogi és Ebszöny-annavölgyi szén, Osztrai gyári, dió-, koczka és darabos, 2-szer mosott osztrai Henrikaknai kovácszén, porosz, szalonszén, coaks, szobafűtésre és épületek szárítására,

GRAEPEL HUGÓ

szabadalom. löhère-tökészülő készüléke

minden részleghez alkalmazható, 25 szelekcióval nagyobb munkaképesség, mind lényegesen kevesebb költséggel. Legkitűnőbb szerkezet legelőcsőbb árban
GRAEPEL HUGÓ gépgyáráról Budapest, V., Károlyi város-ut. 46. sz.

BARANYAY I.

turfatermenyek és szabadalmazott önműködő turfahintó-closetek,

valamint
áruvékszek-be rendezési

felszerelési tárgyak vállalata
BUDAPEST,
II., Lánchíd-utca 2.

Árjegyzékek
kivámatra
bérmentes
kalkulációk.

Gép-sodrony-szövetek, cinkezett szűrős kerítés-sodrony.

Keret, szűrős és vadparók kerék-kerék, egy méterre méretű és a sodrony vételek, korong-sodrony, fűrészes-kerék, kőválasz, alkák, és csatlakozások, kerék, és károk-sodrony, sodrony, lapok, sodronyok, és mások. Minden részleghez alkalmazható, és a legújabbaknál is legelőcsőbb árban kapható.
Vasodrony és gépdarabozást gyár és építet lakatos-műhely
Franz Schröckenfuhs
Waldhofens. d. Ybbs.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

Kwizda-féle

RESTITUTIONS-FLUID

cs. és kir. szab. mosóvíz lovaknak.
Egy palackkal forint 1-10 o. é.

Kwizda-féle

Wifto, csodás, erős és szelíd-
húzi 1 litri 1 ft 25 kr.
Poerolionio por itatóknak,
1 kg 1 ft 25 kr.
Epoifiktura lovaknak, 1 iteg-
litri 1 ft 25 kr.
Pataragaz mesterséges patar-
gáz 1 iteg litri 1 ft 25 kr.
Patafogpor 1 ft 70 kr.
Csankók kendős lenek és
szarvasmarháknak, 1 iteg litri 1 ft.
Mosószappan szarvasmarháknak
1 kg 1 ft 25 kr.
Szobaszappan lovak és szarvas-
marháknak, 1 palack 1 ft 25 kr.

Kwizda-féle

Patakönös mész és tölkeny
pata olajmázas, 1 doboz a 400
gramm 1 ft 25 kr.
Kresolin kendős, pata kun-
gáz 1 ft 10 kr., 1 eszencia a fél kú-
t 1 ft 10 kr.
Kresolin, javított Kresolin,
Bismarck K. I. sz. legelőcsőbb
minőségben, 1 kg 1 ft 25 kr.
Wifto csodás, erős és szelíd-
húzi 1 litri 1 ft 25 kr.
Poerolionio por itatóknak,
1 kg 1 ft 25 kr.
Epoifiktura lovaknak, 1 iteg-
litri 1 ft 25 kr.
Pataragaz mesterséges patar-
gáz 1 iteg litri 1 ft 25 kr.

Kwizda-féle

Koika - labdasok lovak és
szarvasmarháknak, 1 labda 60 kr.
Phlelo hűvelő labdasok lovak-
nak, 1 labda doboz 2 ft.
Páregy-labdasok lovaknak, 1
labda doboz 1 ft 60 kr., labda
60 kr.
Borsodipor ócsor és más
szarvasmarháknak, 1 kg 1 ft 25 kr.
Nyergoszappan a nyerg-
és szarvasmarhákban és konser-
váltokban, 1 csomag 1 doboz
centrik értékben.

Kwizda-féle erőtáplálék lovak és szarvasmarháknak

1 doboz a 5 tápadaggal 20 kr., ládika
a 50 tápadaggal 3 forint, ládika a 100
tápadaggal 6 forint.

Kwizda-féle

Sertés-por
a bizás elősegítésére a óvszerül. Kis doboz
60 kr., nagy doboz 1 ft 20 kr.

Kerületi gyógyszerár által Korneuburghan.

Korona-árjegyzék

SZIVATTYOK MÉRLEGEK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazda-
sági és iparcélokra.
BOWER-BARFF le szabadalmazott inozxidálás
módszer szerint **inoxidált szivattyók** rozsdá
ellen védve.

legújabb javított rendszerű tizedes, száza-
dos és hútmérlegek fiből és vasból, kereskedelmi,
közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra.
Embermérleg, mérleg házi használatra, baromfimer-
leg. Commandi-társaság szivattyú- és mérleggyárára.

Árjegyzékek
ingyen és bérmentve.

W. GARVENS. Wien, I., Wallfischgasse 14. sz.
Schwarzenbergstrasse 6.

Vincenz Oblak

cs. és kir. udvari szállító

Grác (Stájerország).

Első és legnagyobb eredeti
stájer vadász, hölgy és
tourista szövet külön-
legesség és kiviteli tizlet.

A minőség, választék, színvaló-
ság és előcsóság tekintetében utol-
érthetlen.

Minták ingyen és bérmentve.

GANZ és TÁRSA

vasöntöde és gépgyár részv.-társ. Budapesten
készít:

A) gépeket és építési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti felszereléseket, transmissiókat.

Spezialitásai: 511

B) Kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zúzóművek, hengerek és árgyűlökhöz, Hengerek kéregöntött hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések.

Faeszóláshoz, papír- és cellulóza-gyártáshoz való

Vízkeréket nagy sikerrel pótló turbinák.

Villamos világítás nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csővezetékek, frictios kancsások, rotatíós dynamoterek. Acélfűtés.

ORENSTEIN és KOPPEL

mezei vasutak gyára,

Budapest.

Iroda: Andrásy-ut 77. szám.

Gyár: Szt.-Lőrincz nyaraló.

Mozdonyjavítási osztálya elvállal

gőzmozdony javításokat.

Formalin

(40%-os formaldehyd)

kitünő szer a száj- és körömfájás ellen.

Nagyon szívesen érkeztet ígás órák között kitünő száj- és körömfájás kezelésére Rühmkopf' kir. főtiszt ut Wittenburgban Freden mellett Formalin (40%-os formaldehyddel) kísérlette meg.

Az órák szája és körme naponta egyszer félpercenként formalinoldattal lett tisztítva. A sebeket egyelőre porcelánnal odatűnt ki, utána pedig bekenték a körömet faktárványú. Ezekről az istálló szőrő segítségével formalin gőzrel fertőtlenített.

A járvány 14 nap folyamán és formán semmi sem szenvedett a járvány miatt.

Nevezetesen sikerült tolvább a járványt csupán egy istállóra is magának ugyancsak fenni félpercenként odatűnt való megmóltásával tisztítani, dacára, hogy a bögő órák istállója a többi istállók közelében közömbös volt.

Részlet formalin-glutino

(Dr. Schleich-féle Glutol)

Dr. Jess Charlottenburg, Söhusenher Freiburg I. B., K. Thibautus Nürnberg, Wagnersher Neuf. I. Bayern és a graditzli Wagner-műhelyek kísérletei szerint kiválóan alkalmas nyíl sebek gyógyításához lovakkal, nevezetesen a „lovak póka“ elnevezés alatt nagyon elterjedt Dermatitis oecumata és gangraena ellen. Az utóbb nevezett a dr. Schleich-féle Glutol-t mint igen kiűző szer ajánlja és különösen fress sebeknél nélkülözhetetlennek tartja.

Formalin és Glutol kapható minden drogista kereskedő utján, Chemische Fabrik auf Actien (vorm. E. Schering.)

Berlin N. Mollerstrasse 170/171.

Magy. kir. államasutak.

161503/96. szám.

Hirdetmény.

Éves bérletjegyek kiadása a magy. kir. államasutak összes vonalaira.

A magy. kir. államasutak igazgatóságánál nyert érvényes sorsral 1897. évi jászak: hd 1-161 között a magy. kir. államasutak összes saját vonalain (többi Gombódnál 410-420 között) érvényes sorsral 1897. évi jászak: hd 1-161 között a magy. kir. államasutak összes saját vonalaira.

Éves bérletjegyek kiadása a magy. kir. államasutak összes vonalaira. A jászak ára teljes összegben felelősség akkor is, ha a jegy évkezdéséig váltást, visszatérítést nem kért.

Éves bérletjegyek kiadása a magy. kir. államasutak összes vonalaira. A jászak ára teljes összegben felelősség akkor is, ha a jegy évkezdéséig váltást, visszatérítést nem kért.

Éves bérletjegyek kiadása a magy. kir. államasutak összes vonalaira. A jászak ára teljes összegben felelősség akkor is, ha a jegy évkezdéséig váltást, visszatérítést nem kért.

Éves bérletjegyek kiadása a magy. kir. államasutak összes vonalaira. A jászak ára teljes összegben felelősség akkor is, ha a jegy évkezdéséig váltást, visszatérítést nem kért.

(Tudósítások nem ártanak)

Az igazgatóság.

Hol jártál, hol jártál?

Hol jártál, hol jártál,

Aranyos kis szentem!

— Pillangós mezőben

Szép virágot szedtem,

Kékszemű bubácskám,

Szegény nagyon fáradt,

Illatos virágból

Vetek neki ágyat.

Álmodjál, bubácska,

Csengetyűs báránnyról,

Í-fejed fölött rengő

Dalos pacsirtáról!

Legszébb
karácsonyi ajándék
gyermeknek számára:

„Pünkösdi rózsák“
verskötet

Pósa Lajostól

A gyermekvilág kedves írójának ezen legújabb verseskönyve tele van szebbnél-szebb képekkel, rajzokkal és pompás színyumat borítékban jelent meg.

Ennél a könyvnél kedvesebb, szebb ajándékot nem hozhat a Jézuska a gyermekeknek.

Ára díszes borítékba kötve 2 frt.

Lapunk előfizetői azonban 1 frt kedvezményesen áron kapják. (Portómentesen megküldve 1 frt 10 kr.)

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában:

Budapest, Üllői-ut 25.

A karácsonyi ünnepek

alkalmából lapunkból mint minden évben, úgy ez évben is
26,000 példány mutatványszámot

küldünk szét, igen kedvező alkalom nyílik tehát, hogy a gazdaközönség szükségletét és eladó
 tárgyait lapunk útján gazdatársai tudomására juttassa.

A hirdetés okvetlen eredményes:

tenyészállatok,
 lovak, ökrök és egyéb haszonállatok,
 használt gépek és eszközök, hordók,
 takarmány-készletek, vetőmagvak,

kerti termények,
 szőlővessző,
 bármiféle czikk vagy eszköz eladása és
 vételénél.

Földbirtok el- és bérbeadása, vétele

minden közvetítési díj nélkül eszközölhető a

„KÖZTELEK” hirdetéseivel.

Felhívjuk tehát a t. gazdaközönséget, hogy az üzleti előnyt, amelyet lapunk karácsonyi
 számának olcsó hirdetési rovata nyújt, használja fel saját előnyére s a hol lehet, kimélje meg
 a mindig méregdrága közvetítést.

Tanuljunk e téren is a külföldi gazdaktól.

A hirdetési árakra vonatkozó felvilágosítással szívesen szolgál a kiadóhivatal.

Hazafias tisztelettel a „KÖZTELEK” kiadóhivatala.

Eladó szőlővesszők.

A moszói uradalom szentmiklósi gazdaságában
 eladó nagy mennyiségű

riparia portalis sima vessző

I. oszt. 10 frt. II. oszt. 5 frt. Bővebb felvilágosítást ad

Oderszky Lajos

uradalmi intéző

2141

Moszgó Szt.-Miklós, (Somogy-megye, per Szigetvár)

Takarmányozó-kamrák

teljes berendezését, járgány
 vagy gőzhajtásra, elvállal-
 ják és legolcsóbb költség-
 vetéssel valamint tervrajzzal
 díjmentesen szolgálnak:

UMRATH ÉS TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

= BUDAPEST, =

Váci-kört 60. szám.

Nagy választéku árjegyzék szecska- és répavágó-
 gépek, daralók, egyes- és kettős-malomjáratok, takarmány-
 füllesztők, olajpogácsatorók, kukoriczamorzosók és az

összes gazdasági gépekről

kívánatra ingyen és bérmentve.

Különlegesség: Teljes gőz-
 cséplőgarnitúrák és Compound-gőz-
 mozonnyok 100 lóerőig rendkívül
 kedvezményes árak és fizetési-va-
 mint jótállási feltételek mellett.

Kitűnő

szecska- és répavágó-gépeimet,

biztonsági járgányaimat

és legjobb rendszűri

„REFORM” takarmány-pároló készülékeimet

valamint eredeti minőségű

Sack ekéket

és más egyéb tulajdonvédelmi eszközöket és gépeket
 van szerencsém a t. gazda-közönségnek ajánlani.
 Ábrás árjegyzékek kívánatra ingyen és bér-
 mentve.

PROPPER SAMU

Budapest, Váci-kört 52.

